ମହନ୍ତ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀନିବାସ ରାମାନୁଜ ଦାସ

ବନାମ

ସୁରଜନାରାୟଣ ଦାସ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ

ମେ 6, 1966

[ଏ. କେ. ସରକାର, ମୁଖ୍ୟ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି, ଏମ୍. ହିଦାୟତୁଲ୍ଲା, ଆର୍. ଏସ୍. ବଚାୱତ୍,

ଜେ. ଏମ୍. ଶେଲଟ୍ ଏବଂ ରଘୁବର ଦୟାଲ, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଗଣ]

ଓଡ଼ିଶା ହିନ୍ଦୁ ଧାର୍ମିକ ଅନୁଦାନ ଆଇନ, 1939 (1939 ର ଓଡ଼ିଶା 4), - ମଠର, ଲକ୍ଷଣ- ସାର୍ବଜନୀନ ଏବଂ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ନ୍ୟାସ ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ - ମଠ, ଅଧିନିୟମ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ କି- ମଠ, ଅଧିନିୟମ ବାହାରେ ବୋଲି ଦର୍ଶାଇବାର ପ୍ରମାଣର ଭାର- ଭୌଗଳିକ ସୂଚୀପତ୍ର - ଏଥିରେ ବିବୃତ୍ତି -କଦାଚିତ୍ ପ୍ରମାଣ କି;

ହିନ୍ଦୁ ଧାର୍ମିକ ଅନୁଦାନ, ଓଡ଼ିଶା ଆୟୁକ୍ତ ହିନ୍ଦୁ ଧାର୍ମିକ ଅନୁଦାନ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 49 ଅଧୀନରେ ଅଂଶଦାନ ମାଗିଥିଲେ ଏବଂ ଆବେଦନକାରୀ ଏବଂ କେତେକ ସମ୍ପତ୍ତି ବିରୁଦ୍ଧରେ ଆଇନର ଅନ୍ୟ କିଛି ବ୍ୟବସ୍ଥା ଲାଗୁ କରିବା ପାଇଁ ପଦକ୍ଷେପ ନେଇଥିଲେ । ଆବେଦନକାରୀମାନେ ଦାବି କରିଥିଲେ ଯେ ଏହି ସମ୍ପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ଅଧିନିୟମରେ ସଂଜ୍ଞାକୃତ କରାଯାଇଥିବା ଅନୁଯାୟୀ ମଠ ନଥିଲା ଏବଂ ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ଏହାର ପରିସର ଭିତରକୁ ମୁକ୍ତ ପ୍ରବେଶ ନଥିଲା ଏବଂ ସେଥିରେ ସ୍ଥାପିତ ଦେବତାଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରବେଶ କିମ୍ବା ପୂଜା କରିବାର କୌଣସି ଅଧିକାର ନଥିଲା: ଆୟୁକ୍ତ କହିଥିଲେ ଯେ ସମ୍ପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ଏହି ଅଧିନିୟମରେ ପରିଭାଷିତ ହୋଇଥିବା ମଠ ଥିଲା ଏବଂ ଏହି ସମ୍ପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ଏକ 'ଧାର୍ମିକ ଅନୁଦାନ' ଗଠନ କରୁଥିଲା ଯାହା ଉପରେ ଏହି ଅଧିନିୟମ ଲାଗୁ ହେଉଥିଲା । ଏହାପରେ, ଆବେଦନକାରୀମାନେ ଏକ ମକଦ୍ଦମା ଦାୟର କରିଥିଲେ ଏବଂ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରିବା ଏବଂ ଏହି ଅଧିନିୟମ ମକଦ୍ଦମାରେ ଥିବା ସମ୍ପତ୍ତି ପାଇଁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ନୁହେଁ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିଥିଲେ । ବିଚାରଣ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ମକଦ୍ଦମାକୁ ଖାରଜ କରିଦେଇଥିଲେ, ଯାହାକୁ ଆବେଦନରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ନିଶ୍ଚିତ କରାଯାଇଥିଲା । ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅନୁମତି ଦ୍ୱାରା ଆବେଦନ ରୂପରେ ।

କୁହାଗଲା: ଏହି ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରାଯିବା ଉଚିତ ।

(1) ଏକ ଅନୁଷ୍ଠାନ 'ମଠ' ର ସଂଜ୍ଞା ମଧ୍ୟରେ ଆସେ ଯଦି ଏହା ତିନୋଟି ସର୍ତ୍ତ ପୂରଣ କରେ (i) ଯେ ଅନୁଷ୍ଠାନଟି ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମର ପ୍ରଚାର ପାଇଁ ହେବ; (ii) ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏହାର ଅଧ୍ୟକ୍ଷତା କରାଯିବ ଯାହାଙ୍କର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ସେବାରେ ନିଜକୁ ନିୟୋଜିତ କରିବା ଅଟେ କିମ୍ବା ଯିଏ କିଛି ଶିଷ୍ୟମାନଙ୍କ ଉପରେ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ମୁଖିଆଙ୍କର ପଦବୀ କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି କିମ୍ବା ମୁଖିଆର ପଦବୀ ଦାବି କରନ୍ତି; ଏବଂ (iii) ଯେ ଏହିପରି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଅନୁଷ୍ଠାନର ପ୍ରତିଷ୍ଠାତାଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ ପରିଚାଳିତ ହୁଏ କିମ୍ବା ଚଳଣି ଦ୍ୱାରା ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ହୁଏ ।

ଏହି ସମ୍ପତ୍ତିରେ ମହନ୍ତ ଅଧ୍ୟକ୍ଷତା କରୁଥିଲେ, ମହନ୍ତ ଶିଷ୍ୟମାନଙ୍କ ଉପରେ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ମୁଖିଆପଣ ନିର୍ବାହ କରୁଥିଲେ ଏବଂ ମହନ୍ତଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟକୁ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ଅନୁଷ୍ଠାନର ଚଳଣି ଦ୍ୱାରା ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ହେଉଥିଲା ବୋଲି ଦର୍ଶାଇବା ପାଇଁ ନଥିରେ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ପ୍ରମାଣ ଥିଲା । ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ଏପରି ଏକ ଅନୁଷ୍ଠାନ ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମର ପ୍ରଚାର ପାଇଁ ହୋଇଥିବ ।

ଧାର୍ମିକ ଅନୁଦାନରେ ମଠର ପରିସର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ଯଦି ସମ୍ପତ୍ତିର ପରିସର ଉଭୟ ଧର୍ମନିରପେକ୍ଷ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏବଂ ଧାର୍ମିକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥିଲା, ତେବେ ଏହା ଧାରା 6 ର ଉପ-ଧାରା (12) ର

ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଅନୁଯାୟୀ ଏହାକୁ ଏକ ଧାର୍ମିକ ଅନୁଦାନ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯିବ ଏବଂ ଏହାର ପ୍ରଶାସନ ଆଇନର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହେବ । ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ କରେ ଯେ ମଠର ପରିସରକୁ କେବଳ ଏକ ଧାର୍ମିକ ଅନୁଦାନ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯାଏ ନାହିଁ, ବରଂ ହିନ୍ଦୁ ସାର୍ବଜନୀନ ଧାର୍ମିକ ଅନୁଦାନ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯାଏ ଯାହା ଉପରେ ଏହି ଅଧିନିୟମ ଲାଗୁ ହୁଏ, କାରଣ ଏହି ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏହାର ପ୍ରଶାସନକୁ ପରିଚାଳନା କରେ । ଏହା ଅନୁସରଣ କରେ ଯେ ଏକ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଯାହା ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ମଠର ସଂଜ୍ଞା ଅଧୀନରେ ଆସେ, ଅତଏବ, 'ହିନ୍ଦୁ ସାର୍ବଜନୀନ ଧାର୍ମିକ ଅନୁଦାନ' ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ଅଧୀନରେ ଆସେ ଏବଂ ତେଣୁ ଆଇନର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକର ସାପେକ୍ଷରେ ହେବ ।

'ମନ୍ଦିର' ର ସଂଜ୍ଞାରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଯଦି ଏହାକୁ ସାର୍ବଜନୀନ ଧାର୍ମିକ ପୂଜା ସ୍ଥଳ ଭାବେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ, ତେବେ ଏହି ସ୍ଥାନଟି ଏକ ମନ୍ଦିର ହେବ । କୌଣସି ଅନୁଷ୍ଠାନ ମଠ ହେବା ପାଇଁ ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମର ପ୍ରଚାର ପାଇଁ ଏକ ସାର୍ବଜନୀନ ଅନୁଷ୍ଠାନ ହେବା ଜରୁରୀ ବୋଲି କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ । ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମର ଏପରି ପ୍ରଚାର ପାଇଁ କୌଣସି ଅନୁଷ୍ଠାନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ 'ସାର୍ବଜନୀନ' ଶବ୍ଦର ବ୍ୟବହାର ଆବଶ୍ୟକ ନଥିଲା କାରଣ ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମର ଏପରି ପ୍ରଚାର ପାଇଁ କୌଣସି ଅନୁଷ୍ଠାନ ସାର୍ବଜନୀନ ପ୍ରକୃତିର ହେବା ଆବଶ୍ୟକ, ଏହାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମର ପ୍ରଚାର କରିବା, ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କାହାକୁ ମଧ୍ୟ ଅନୁଷ୍ଠାନର ସୁବିଧା ବନ୍ଦ କରିବାର କୌଣସି ଅର୍ଥ ରହିବ ନାହିଁ ।

ଏକ ସାର୍ବଜନୀନ ନ୍ୟାସ ଏବଂ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ନ୍ୟାସ ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ, ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ କହିବାକୁ ଗଲେ, ଏକ ସାର୍ବଜନୀନ ନ୍ୟାସରେ ନ୍ୟାସର ହିତାଧିକାରୀମାନେ ସାଧାରଣ ଭାବରେ ବ୍ୟକ୍ତି କିମ୍ବା କିଛି ଗୋଷ୍ଠୀ ହୋଇଥିବାବେଳେ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ନ୍ୟାସ କ୍ଷେତ୍ରରେ ହିତାଧିକାରୀମାନେ ଏକ ନ୍ୟାସ ସଂସ୍ଥା । ମଠର ହିତାଧିକାରୀମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ମଠ ଭ୍ରାତୃତ୍ୱର ସଦସ୍ୟ ଏବଂ ମଠର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ମୁଖ୍ୟ ସେହି ବିଶ୍ୱାସର ବ୍ୟକ୍ତି ଅଟନ୍ତି, ଏବଂ ତେଣୁ, ଅତି କମରେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଏକ ଗୋଷ୍ଠୀ ଗଠନ କରନ୍ତି, ମଠ, ସାଧାରଣତଃ, ଫଳସ୍ୱରୂପ ସାର୍ବଜନୀନ ମଠ ।

[ପ୍ରଶ୍ନ: ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ମଠ ହୋଇପାରିବ କି ନାହିଁ?]

(2) ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ଆଦେଶ ଭୁଲ ଥିଲା ବୋଲି ଦର୍ଶାଇବା ପାଇଁ ଆବେଦନକାରୀ-ବାଦୀଙ୍କ ଉପରେ ପ୍ରଥମେ ଦାୟିତ୍ୱ ଥିଲା ଏବଂ ଏହା ସେ କେବଳ *ପ୍ରଥମ ଦୃଷ୍ଟିଗତ* ସ୍ଥାପିତ କରି ଦେଖାଇପାରିବେ ଯେ ମଠଟି ଅଧିନିୟମରେ ପରିଭାଷିତ କରାଯାଇଥିବା ପରି ଏକ ମଠ ନୁହେଁ ଏବଂ ବିଭିନ୍ନ ସମ୍ପତ୍ତି ଅନୁଦାନକୃତ ସମ୍ପତ୍ତି ନୁହେଁ ।

(3) ସାର୍ବଜନୀନ ଇତିହାସ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଗେଜେଟରଙ୍କ ପରାମର୍ଶ ନିଆଯାଇପାରେ ।

(4) ନଥିରେ ଥିବା ଲିଖିତ ସାକ୍ଷ୍ୟ ସ୍ୱରୂପ ଦଲିଲ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ମାମଲାକୁ ସମର୍ଥନ କରିନଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଦର୍ଶାଇଥିଲା ଯେ ସମ୍ପତ୍ତି ମଠର ଥିଲା ।

ଦେୱାନୀ ଅପିଲ ଅଧିକାରିତା: ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 205/1964 ।

ପ୍ରଥମ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 63/1957 ରେ ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ତା 30 ନଭେମ୍ବର, 1961 ରିଖର ରାୟ ଏବଂ ଡିକ୍ରିରୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅନୁମତି ଦ୍ୱାରା ଆବେଦନ ।

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ *ଏ. କେ. ସେନ* ଏବଂ *ପି. କେ. ଚାଟାର୍ଜୀ* ।

ପ୍ରତିବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 2 *ପକ୍ଷରୁ ନିରେନ ଦେ, ଅତିରିକ୍ତ ସଲିସିଟର୍-ଜେନେରାଲ୍, ଦୀପକ ଦତ୍ତ ଚୌଧୁରୀ* ଏବଂ *ଆର୍. ଏନ୍. ସଚଥେ,*

ନ୍ୟାୟାଳୟର ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ,

ରଘୁବର ଦୟାଲ, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି । ଏହି ଆବେଦନ, ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅନୁମତି ଡିକ୍ରି ଦ୍ୱାରା ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ରାୟ ଏବଂ ଡିକ୍ରି ବିରୁଦ୍ଧରେ, ପୁରୀ ଅତିରିକ୍ତ ଅଧସ୍ତନ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କ ରାୟ ଏବଂ ଡିକ୍ରୀକୁ ନିଶ୍ଚିତ କରି, ମହନ୍ତ ଗଦାଧର ରାମାନୁଜ ଦାସଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରୁଜୁ ହୋଇଥିବା ମକଦ୍ଦମାକୁ ଖାରଜ କରି, ଯେଉଁଥିରେ ତାଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରିଥିଲେ ମହନ୍ତ ଶ୍ରୀନିବାସ ରାମାନୁଜ ଦାସ, ତା 20 ଜୁଲାଇ, 1946 ରିଖରେ ଓଡ଼ିଶା ହିନ୍ଦୁ ଧାର୍ମିକ ଅନୁଦାନ ଅଧିନିୟମ, 1939 (1939 ର ଅଧିନିୟମ 4) ର, ଯାହାକୁ ଏହାପରେ ଉକ୍ତ ଅଧିନିୟମ କୁହାଯିବ, ଧାରା 64(1) ଅଧୀନରେ ଦେବୋତ୍ତର ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ବାତିଲ କରିବା ପାଇଁ, ଏବଂ ଏକ ଘୋଷଣା ପାଇଁ କରାଯାଇଛି ଯେ ଏହି ଅଧିନିୟମ ବାଦପତ୍ରର ଅନୁସୂଚୀ କ, ଖ ଏବଂ ଗ ରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ସମ୍ପତ୍ତି ଉପରେ ଲାଗୁ ହୁଏ ନାହିଁ ।

ବାଦପତ୍ରରେ ଥିବା ଅଭିଯୋଗଗୁଡ଼ିକ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା । ଯେଉଁ ପରିସରରେ ବାଦୀଙ୍କ ଆବାସିକ ଗୃହ ରହିଥିଲା, ସେହି ପରିସରକୁ (i) ଶ୍ରୀନିବାସ କୋଟେ; (ii) ରାଜଗୋପାଳ ମଠ; ଏବଂ ଏ (iii) ଏମାର ମଠ ନାମରେ ଜଣାଶୁଣା ବୋଲି କୁହାଯାଉଥିଲା, ଯାହା ବାଦୀଙ୍କ ଅନେକ ପୂର୍ବଜ ଶ୍ରୀନିବାସଚାରୀ, ରାଜାଗୋପାଳଚାରୀ ଏବଂ ଏମ୍ବାରାଚାରୀଙ୍କ ନାମ ଅନୁସାରେ ଥିଲା । ଏହା ଆରୋପିତ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ଏହି ପରିସର, ଯଦିଓ ଏମାର ମଠ ଭାବରେ ଜଣାଶୁଣା, ଅଧିନିୟମରେ ପରିଭାଷିତ କରାଯାଇଥିବା ପରି ଏକ 'ମଠ' ନୁହେଁ । ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ଏହାର ପରିସର ଭିତରକୁ କୌଣସି ମୁକ୍ତ ପ୍ରବେଶ ନଥିଲା ଏବଂ ସେଠାରେ ସ୍ଥାପିତ ଦେବତାଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରବେଶ କିମ୍ବା ପୂଜା କରିବାର କୌଣସି ଅଧିକାର ନଥିଲା । ଏମ୍ବାରାଚାରୀ ଏବଂ ତାଙ୍କ ପୂର୍ବପୁରୁଷମାନେ ଗୃହସ୍ଥ ଥିଲେ ବୋଲି ଆରୋପିତ ହୋଇଥିଲା । ଏମାର୍ ମଠରେ ତାଙ୍କର ଉତ୍ତରାଧିକାରୀମାନେ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ଥିଲେ । ଶ୍ରୀନିବାସଚାରୀ ଏମ୍ବରଚାରୀଙ୍କ ପିତାମହ ଥିଲେ । ଅଭିଯୋଗ ହୋଇଛି ଯେ ସେ ଅଭିଯୋଗକାରୀଙ୍କ ଆବାସିକ ଗୃହର ବର୍ତ୍ତମାନର ସ୍ଥାନର ଏକ ଅଂଶ ଅଧିଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ଏବଂ ସେଠାରେ ତାଙ୍କ ବାସଭବନ ନିର୍ମାଣ କରିଥିଲେ ଏବଂ ନିଜ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଲାଭ ତଥା ତାଙ୍କ ପରିବାର ସଦସ୍ୟଙ୍କ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଲାଭ ପାଇଁ ତାଙ୍କ ପାରିବାରିକ ଦେବତା ଶ୍ରୀ ରଘୁନାଥଜୀଙ୍କୁ ସେଠାରେ ସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଏମ୍ବାରାଚାରୀ ଏକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପହାର ଭାବରେ ଶ୍ରୀନିବାସ ମଠ ନିକଟରେ ଏକ ବଡ଼ ଭୂମି ଅଧିଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ଏବଂ ତା 'ଉପରେ କୋଠା ନିର୍ମାଣ କରିଥିଲେ । ତେଣୁ ଏହି ଅଟ୍ଟାଳିକା ଏମାର ମଠ ନାମରେ ଲୋକପ୍ରିୟ ହେଲା, ଯଦିଓ ଏମ୍ବାରାଚାରୀ ଜଣେ ବିବାହିତ ବ୍ୟକ୍ତି ଥିଲେ ଏବଂ ସେଠାରେ ନିଜ ପତ୍ନୀ ଏବଂ ପିଲାମାନଙ୍କ ସହ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦେବତା ଶ୍ରୀ ରଘୁନାଥଜୀଙ୍କ ସହ ରହୁଥିଲେ ।

ବାଦୀ ଆରୋପିତ କରିଥିଲେ ଯେ ବାଦପତ୍ରର ଅନୁସୂଚୀ କ ରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ସମ୍ପତ୍ତି ତାଙ୍କର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସମ୍ପତ୍ତି ଥିଲା, ଅନୁସୂଚୀ କ-1 ରେ ଥିବା ସମ୍ପତ୍ତି ଯାହା ବାଦୀ କିମ୍ବା ତାଙ୍କ ପୂର୍ବପୁରୁଷଙ୍କୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପହାର ମାଧ୍ୟମରେ ଅଧିଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ କ-2 ରେ ଥିବା ସମ୍ପତ୍ତି ଯାହା ବାଦୀ କିମ୍ବା ତାଙ୍କ ପୂର୍ବସୂରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉପହାର ଭାବରେ କିମ୍ବା କ୍ରୟ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ସେଗୁଡିକ ଭଗବାନ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ମାର୍ଫତଦାର ଭାବରେ ବାଦୀଙ୍କ ନାମରେ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କାଗଜପତ୍ରରେ ଭୁଲ ଭାବରେ ଲିପିବଦ୍ଧ କରାଯାଇଥିଲା । ଅନୁସୂଚୀ ଖ ରେ ଥିବା ସମ୍ପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ମହାପ୍ରଭୁ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଅମୃତ ମଣୋହି ସମ୍ପତ୍ତି ବୋଲି ଆରୋପିତ ହୋଇଛି ଯାହା ବାଦୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମାର୍ଫତଦାର ଭାବରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ମହାପ୍ରଭୁ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ କିଛି ନୈବେଦ୍ୟର ଦାୟିତ୍ୱ ଅଧୀନରେ କ୍ରୟ କିମ୍ବା 'କ୍ରୟା-ଦାନ' କିମ୍ବା ଉପହାର ମାଧ୍ୟମରେ ଅଧିଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା । ଅନୁସୂଚୀ ଗ ରେ ଥିବା ସମ୍ପତ୍ତି ବିଭିନ୍ନ ଘରୋଇ ଦେବତାଙ୍କ ମାର୍ଫତଦାର ଭାବରେ ବାଦୀଙ୍କ ମାଲିକାନା ଏବଂ ଦ୍ୱାରା ଅଧିକୃତ ବୋଲି ଆରୋପିତ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହା ଆରୋପିତ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ଏହି ଅନୁସୂଚୀରେ ଥିବା କୌଣସି ସମ୍ପତ୍ତି ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ପାଇଁ ଉତ୍ସର୍ଗୀକୃତ ନୁହେଁ ଏବଂ ଜନସାଧାରଣଙ୍କର କୌଣସି ସମ୍ପତ୍ତି

ପ୍ରତି କୌଣସି ସତ୍ତ୍ୱ କିମ୍ବା ଅଧିକାର ନାହିଁ । ତେଣୁ ଏହି ସମ୍ପତ୍ତି ଅଧିନିୟମର ଅର୍ଥ ମଧ୍ୟରେ 'ସାର୍ବଜନୀନ ଧାର୍ମିକ ଅନୁଦାନ' ଗଠନ କରିନଥିଲା, ଯାହା ସେହି ଅନୁଯାୟୀ ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ହିନ୍ଦୁ ଧାର୍ମିକ ଅନୁଦାନ ଆୟୁକ୍ତ, ଓଡ଼ିଶା, ଏହାପରେ ଆୟୁକ୍ତ ବୋଲି ଅଭିହିତ ହେବେ, ଅଧିନିୟମର ଧାରା 49 ଅଧୀନରେ ଅଂଶଦାନ ମାଗିଥିଲେ ଏବଂ ମକଦ୍ଦମାରେ ଥିବା ବାଦୀ ଏବଂ ସମ୍ପତ୍ତି ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅଧିନିୟମର ଅନ୍ୟ କେତେକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଲାଗୁ କରିବା ପାଇଁ ପଦକ୍ଷେପ ନେଇଥିଲେ । ଏହା ବାଦୀଙ୍କୁ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 64(1) ଅଧୀନରେ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଭାବରେ ଏକ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନେବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରିବାକୁ ଆଗେଇ ନେଇଥିଲା । ଆୟୁକ୍ତ 20 ଜୁଲାଇ, 1946 ରେ ତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇଥିଲେ ଏବଂ କହିଥିଲେ ଯେ ଅଧିନିୟମରେ ପରିଭାଷିତ କରାଯାଇଥିବା ପରି ଏମାର ମଠ ଏକ 'ମଠ' ଥିଲା ଏବଂ ସମ୍ପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ଏକ 'ଧାର୍ମିକ ଅନୁଦାନ' ଗଠନ କରନ୍ତି ଯାହା ଉପରେ ଅଧିନିୟମକୁ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହାପରେ ବାଦୀ ଏହି ବାଦପତ୍ର ରୁଜୁ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରିବାକୁ ଏବଂ ମକଦ୍ଦମାରେ ଥିବା ସମ୍ପତ୍ତି ପାଇଁ ଏହି ଅଧିନିୟମ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ନୁହେଁ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରିବାକୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିଥିଲେ ।

ପ୍ରତିବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 2, ଆୟୁକ୍ତ, ଏହି ମକଦ୍ଦମାକୁ ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱିତା କରି ସମର୍ଥନରେ କହିଥିଲେ ଯେ ମକଦ୍ଦମାରେ ଥିବା ସମ୍ପତ୍ତି ସାର୍ବଜନୀନ ଦେବୋତ୍ତର ସମ୍ପତ୍ତି ଏବଂ ସାର୍ବଜନୀନ ଅନୁଦାନ ଥିଲା ଯାହା ଉପରେ ଏହି ଅଧିନିୟମ ଲାଗୁ ହୋଇଥିଲା । ଆହୁରି ଯୁକ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ଅଧିନିୟମରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇଥିବା ପରି ଏମାର ମଠର ପରିସର ଏକ 'ମଠ' ଥିଲା ଏବଂ ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ସେଠାକୁ ଯିବାର ଅଧିକାର ଥିଲା ଏବଂ ପ୍ରକୃତରେ ପ୍ରାଚୀନ କାଳରୁ ସେଠାକୁ ଯାଉଥିଲେ ।

ବିଚାରଣ ନ୍ୟାୟାଳୟ ପ୍ରତିବାଦୀ ଆୟୁକ୍ତ ଯୁକ୍ତିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ଏବଂ ମକଦ୍ଦମାକୁ ଖାରଜ କରିଦେଇଥିଲେ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, ବାଦୀଙ୍କ ଆବେଦନ ଉପରେ, ବିଚାରଣ ନ୍ୟାୟାଳୟର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ସହିତ ସହମତ ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ ସେହି ଅନୁଯାୟୀ ବାଦପତ୍ରକୁ ଖାରଜ କରିଦେଇଥିଲେ ।

ଆମ୍ଭ ସମ୍ମୁଖରେ ଦୁଇଟି ମୁଖ୍ୟ ବିବାଦ ଉଠିଛି । ଗୋଟିଏ ଏହିକି ଯେ ମୋକଦ୍ଦମାରେ ଥିବା ଏମାର ମଠ ଏକ ସାର୍ବଜନୀନ ମଠ ନୁହେଁ ଏବଂ ତେଣୁ ଏହି ଅଧିନିୟମ ଏହା ଉପରେ ଲାଗୁ ହେଉ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟଟି ଅନୁସୂଚୀ କ ରେ ଥିବା ସମ୍ପତ୍ତି ଆବେଦନକାରୀ-ବାଦୀଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସମ୍ପତ୍ତି ଥିଲା ଏବଂ ଅନୁସୂଚୀ ଖ ଏବଂ ଗ ରେ ଥିବା ସମ୍ପତ୍ତି ବାଦୀଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦେବୋତ୍ତର ସମ୍ପତ୍ତି ଥିଲା । ବିବାଦଗୁଡ଼ିକର ବିଚାର କରିବା ପୂର୍ବରୁ, ଆମ୍ଭେ ଅଧିନିୟମର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଏବଂ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ବିଷୟରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିପାରିବା ।

କେତେକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହିନ୍ଦୁ ଧାର୍ମିକ ଅନୁଦାନର ଉନ୍ନତ ପ୍ରଶାସନ ଏବଂ ଶାସନ ପାଇଁ ଏହି ଅଧିନିୟମ ପ୍ରଣୟନ କରାଯାଇଥିଲା । ଧାରା 2, ଉପ-ଧାରା (a) ରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଏହି ଅଧିନିୟମ ସମସ୍ତ ହିନ୍ଦୁ ସାର୍ବଜନୀନ ଧାର୍ମିକ ଅନୁଦାନ ପାଇଁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ, ଯାହା ସେହି ଉପଧାରାର ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଅନୁଯାୟୀ, ଜୈନ ଧାର୍ମିକ ଅନୁଦାନ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ ନାହିଁ । 'ମଠ' କୁ ଧାରା 6 ର ଉପ-ଧାରା (7) ରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇଛି – ଯଥା:

" 'ମଠ' ର ଅର୍ଥ ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମର ପ୍ରଚାର ପାଇଁ ଏହା ଏକ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଅଟେ ଯାହାର ଅଧ୍ୟକ୍ଷତା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି କରନ୍ତି ଯାହାଙ୍କର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ସେବାରେ ନିଜକୁ ନିୟୋଜିତ କରିବା ଅଟେ କିମ୍ବା ଯିଏ ଶିଷ୍ୟ ଏବଂ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀଙ୍କ ଉପରେ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ମୁରବୀପଣିଆ ଦେଖାନ୍ତି କିମ୍ବା ଦାବି କରନ୍ତି ଯାହାର କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଅନୁଷ୍ଠାନର ପ୍ରତିଷ୍ଠାତାଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ ନ୍ୟସ୍ତ ହୁଏ କିମ୍ବା ଚଳଣି ଦ୍ୱାରା ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ହୁଏ; ଏବଂ ଏକ ମନ୍ଦିର

ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ଧାର୍ମିକ ପୂଜା ସ୍ଥାନ ଏବଂ ବିଦ୍ୟାର୍ଥୀଙ୍କ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ସ୍ଥାନ କିମ୍ବା ସାଧାରଣତଃ ଦାତବ୍ୟ କିମ୍ବା ଧାର୍ମିକ ସେବା ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ସ୍ଥାନ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଯାହା ଏହିପରି ଅନୁଷ୍ଠାନ ସହିତ ସମ୍ପୃକ୍ତ କିମ୍ବା ହୋଇପାରେ ।

ଧାରା 6 ର ଉପ-ଧାରା (10) 'ଆଗ୍ରହ ରଖିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି' ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରେ, ଯାହାର ଅର୍ଥ, ଏକ ମଠ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ମଠର ଶିଷ୍ୟ କିମ୍ବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଅନୁସରଣ କରୁଥିବା ସେହି ଧର୍ମ ଯାହା ସହ ମଠ ସମ୍ପୃକ୍ତ । ଧାରା 6 ର ଉପ-ଧାରା (12) 'ଧାର୍ମିକ ଦାନ' କିମ୍ବା 'ଦାନ' ଏହିପରି ଅର୍ଥ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରେ:

"ମଠ କିମ୍ବା ମନ୍ଦିରର ସହାୟତା ପାଇଁ କିମ୍ବା ତା 'ସହିତ ସମ୍ପୃକ୍ତ କୌଣସି ସେବା କିମ୍ବା ଦାନ ପାଇଁ ଦିଆଯାଇଥିବା କିମ୍ବା ଦାନ କରାଯାଇଥିବା ସମସ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତି, ସେହି ମଠ କିମ୍ବା ମନ୍ଦିରଗୁଡ଼ିକ ଧ୍ୱଂସାବଶେଷରେ ରହିଥାଉ କିମ୍ବା ନ ଥାଉ କିମ୍ବା ସେଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ସମ୍ପୃକ୍ତ ପୂଜା ଅସ୍ଥାୟୀ ଭାବରେ କିମ୍ବା ସ୍ଥାୟୀ ଭାବରେ ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଇଥାଏ ଏବଂ ଏହା ମଠ କିମ୍ବା ମନ୍ଦିରର ପରିସର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ ।

ଏହାର ବ୍ୟାଖ୍ୟାଟି ଏହିପରି ପଠନୀୟ:

"ଯେଉଁଠାରେ କୌଣସି ଅନୁଷ୍ଠାନର ସହାୟତା ପାଇଁ କୌଣସି ଅନୁଦାନ କିମ୍ବା ସମ୍ପତ୍ତି ଦିଆଯାଇଛି ଯାହା ଆଂଶିକ ଭାବରେ ଧାର୍ମିକ ଏବଂ ଆଂଶିକ ଭାବରେ ଧର୍ମନିରପେକ୍ଷ ଚରିତ୍ରର କିମ୍ବା ତା 'ସହିତ ସମ୍ପୃକ୍ତ କୌଣସି ସେବା କିମ୍ବା ଦାନର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ପାଇଁ, କିମ୍ବା ଯେଉଁଠାରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଅନୁଦାନ କିମ୍ବା ସମ୍ପତ୍ତି ଆଂଶିକ ଭାବରେ ଧାର୍ମିକ ଏବଂ ଆଂଶିକ ଭାବରେ ଧର୍ମନିରପେକ୍ଷ ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ବିନିଯୋଗ ହୋଇଛି, ତେବେ ଏହିପରି ଅନୁଦାନ କିମ୍ବା ସମ୍ପତ୍ତି କିମ୍ବା ସେଥିରୁ ଆୟ-ଏକ ଧାର୍ମିକ ଅନୁଦାନ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯିବ ଏବଂ ଏହାର ପ୍ରଶାସନ ଏହି ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହେବ ।"

ଧାରା 6 ର ଉପ-ଧାରା (13) ଅନୁଯାୟୀ, 'ମନ୍ଦିର'କୁ ନିମ୍ନମତେ ପରିଭାଷିତ କରାଯାଇଛି:

" 'ମନ୍ଦିର' ର ଅର୍ଥ ଏହା ଯେ ଏକ ସ୍ଥାନ, ଯାହା ଯେ କୌଣସି ପଦବୀ ଦ୍ୱାରା ଜଣାଶୁଣା, ସାର୍ବଜନୀନ ଧାର୍ମିକ ପୂଜା ସ୍ଥାନ ଭାବରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ଏବଂ ହିନ୍ଦୁ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ କିମ୍ବା ଏହାର କୌଣସି ଧାରା ଦ୍ୱାରା ଧାର୍ମିକ ପୂଜା ସ୍ଥାନ ଭାବରେ ଉତ୍ସର୍ଗୀକୃତ କିମ୍ବା ଏହାର ସୁବିଧା ପାଇଁ କିମ୍ବା ଅଧିକାର ଭାବରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ଏବଂ ଏହିପରି ସାର୍ବଜନୀନ ଧାର୍ମିକ ପୂଜା ସ୍ଥାନ ସହିତ ସମ୍ପୃକ୍ତ କୌଣସି ସାଂସ୍କୃତିକ ଅନୁଷ୍ଠାନ କିମ୍ବା ମଣ୍ଡପ କିମ୍ବା ପାଠାଗାର ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ।

ଅଧିନିୟମର ଧାରା 11 ଅଧୀନରେ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ଉପରେ ସମସ୍ତ ଧାର୍ମିକ ଅନୁଦାନର ସାଧାରଣ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନ ନ୍ୟସ୍ତ ଥିଲା । ଧାରା 12 ର ଉପ-ଧାରା (1) ର ଖଣ୍ଡ (b) ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଠ କିମ୍ବା ମନ୍ଦିର ପାଇଁ ଏକ ବିବରଣ ଖାତା ଏବଂ ସମସ୍ତ ମାଲିକାନା ଦଲିଲ ଏବଂ ଏହା ସହିତ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦଲିଲ ବଜାୟ ରଖିବା ଆବଶ୍ୟକ କରେ । ଉପ-ଧାରା (2) ବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରଦାନ କରେ ଯେ ବିବରଣ ଖାତା ପ୍ରସ୍ତୁତ, ଯାଞ୍ଚ ଏବଂ ମଠ କିମ୍ବା ମନ୍ଦିରର ନ୍ୟାସୀ କିମ୍ବା ତାଙ୍କ ପ୍ରାଧିକୃତ ପ୍ରତିନିଧିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱାକ୍ଷରିତ ହେବ ଏବଂ ଅଧିନିୟମ ଆରମ୍ଭ ହେବାର ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ନ୍ୟାସୀ ନିକଟରେ ଦାଖଲ କରାଯିବ ଯାହା ଆୟୁକ୍ତ ସ୍ଥିର କରିପାରିବେ । ଉପ-ଧାରା (3) ଆୟୁକ୍ତଙ୍କୁ ଏପରି ତଦନ୍ତ କରିବାକୁ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ ଯାହା ସେ ଆବଶ୍ୟକ ବୋଲି ବିବେଚନା କରନ୍ତି ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଅନ୍ତି ଯେ ବିବରଣ

ଖାତାକୁ ଏପରି ପରିବର୍ତ୍ତନ, ତ୍ରୁଟି କିମ୍ବା ସଂଯୋଜନ ସହିତ ଅନୁମୋଦନ କରାଯିବ ଯାହା ସେ ଆଦେଶ ଦେବା ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ବୋଲି ଭାବନ୍ତି I ଧାରା 13 ଏହି ବିବରଣ ଖାତାରେ ଥିବା ପ୍ରବେଶଗୁଡ଼ିକର ବାର୍ଷିକ ଯାଞ୍ଚ ଆବଶ୍ୟକ କରେ I

ଧାରା 46 ରେ କୁହାଯାଇଛି:

"କୌଣସି ମଠ କିମ୍ବା ମନ୍ଦିରର ନ୍ୟାସୀ, ତାଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱରେ ଥିବା ଦାନର ପାଣ୍ଠିରୁ, ଦାନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ଯଥେଷ୍ଟ ଭାବରେ ଜାଣିବା ସାରିବା ପରେ, ଏପରି ମଠ କିମ୍ବା ମନ୍ଦିରର ଆଶ୍ରୟ ନେଉଥିବା ଶିଷ୍ୟ, ତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀ କିମ୍ବା ଉପାସକଙ୍କ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, ସୁରକ୍ଷା କିମ୍ବା ସୁବିଧା ସୁରକ୍ଷିତ ରଖିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଉପରେ ଖର୍ଚ୍ଚ ବହନ କରିପାରିବେ:

ଯଦି, ଆୟୁକ୍ତ ଲିଖିତ ଭାବେ କାରଣ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିପାରିବେ I ଏହି ଧାରା ଅଧୀନରେ ନ୍ୟାସୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କ ବିବେକାଧିକାରର ପ୍ରୟୋଗକୁ ସୀମିତ ଏବଂ ଏପରି ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ରଖିବେ ଯାହା ସେ ଉପଯୁକ୍ତ ବୋଲି ଭାବନ୍ତି I"

ଧାରା 49 ରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି ଯେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଠ କିମ୍ବା ମନ୍ଦିର ଏବଂ ଏକ ମଠ କିମ୍ବା ମନ୍ଦିର ସହିତ ସମ୍ପୃକ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅନୁଦାନ ଆୟୁକ୍ତ ଖର୍ଚ୍ଚ ପୂରଣ ପାଇଁ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହାରରେ ବାର୍ଷିକ ଅଂଶଦାନ ପ୍ରଦାନ କରିବ ଯେତେବେଳେ ବାର୍ଷିକ ଆୟ ଏକ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପରିମାଣରୁ ଅଧିକ I ଧାରା 51 (1) ଅଧୀନରେ ଏକ ମଠ ଦ୍ୱାରା ଧାରା 49 ଅଧୀନରେ ଦେୟ ଅଂଶଦାନର ପରିମାଣ ବିହିତ ରୀତିରେ ମଠ, ମନ୍ଦିର କିମ୍ବା ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅନୁଦାନର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଏବଂ ସୂଚିତ କରାଯିବ I ନ୍ୟାସୀ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଉପରେ ଆପତ୍ତି କରିପାରିବେ ଏବଂ ଆପତ୍ତି ଉପରେ ବିଚାର କରି ନ୍ୟାସୀ ଦ୍ୱାରା ଶେଷରେ ସ୍ଥିର କରାଯାଇଥିବା ପରିମାଣ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ପଡିବ I

ଧାରା 64 ରେ କୁହାଯାଇଛି:

"(1) ଯଦି କୌଣସି ସଂସ୍ଥା ଏହି ଅଧିନିୟମରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇଥିବା ଭଳି ଏକ ମଠ କିମ୍ବା ମନ୍ଦିର କିମ୍ବା ଏକ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇନଥିବା ମନ୍ଦିର କି, ସେ ବିଷୟରେ କୌଣସି ବିବାଦ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ, ତେବେ ସେହି ବିବାଦ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଷ୍ପତ୍ତି ହେବ I

(2) ଉପଧାରା (1) ଅନୁଯାୟୀ କୌଣସି ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରପୀଡିତ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି, ଏକ ବର୍ଷ ଅଧୀନରେ, ଏପରି ନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ସଂଶୋଧନ କିମ୍ବା ବାତିଲ କରିବା ପାଇଁ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏକ ମକଦ୍ଦମା ଆରମ୍ଭ କରିପାରିବେ; କିନ୍ତୁ ଏହିପରି ମକଦ୍ଦମାର ଫଳାଫଳ ଅନୁଯାୟୀ, ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ଆଦେଶ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ହେବ I"

ଏମାର ମଠ ଏକ ସାର୍ବଜନୀନ ମଠ ନୁହେଁ ବୋଲି ଯୁକ୍ତିର ବିଚାର କରିବା ପୂର୍ବରୁ, ଆମ୍ଭେ ପ୍ରଥମେ ବିଚାର କରିପାରିବା ଯେ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କୁ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 64(1) ଅଧୀନରେ କ'ଣ କରିବାକୁ ପଡିବ I ଆୟୁକ୍ତଙ୍କୁ ସେହି ଉପଧାରା ଅଧୀନରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା ଯେ ଅଧିନିୟମରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇଥିବା ଏମାର ମଠ ଏକ ମଠ କି ନୁହେଁ I ସେ କହିଥିଲେ ଯେ ଏହା ଥିଲା ଏବଂ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ହେବ ଯେ ସେ ଏପରି କରିବାରେ ଠିକ୍ ଥିଲେ କି ନାହିଁ I

ଏକ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଏପରି ଏକ ସଂଜ୍ଞା ମଧ୍ୟରେ ଆସେ ଯଦି ଏହା ତିନୋଟି ସର୍ତ୍ତ ପୂରଣ କରେ: (i) ଅନୁଷ୍ଠାନଟି ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମର ପ୍ରଚାର ପାଇଁ ହେବ; (ii) ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଏହାର ଅଧ୍ୟକ୍ଷତା କରିବେ ଯାହାଙ୍କର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ସେବାରେ ନିଜକୁ ନିୟୋଜିତ କରିବା ଅଟେ କିମ୍ବା ଯିଏ ଶିଷ୍ୟମାନଙ୍କ ଉପରେ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ମୁଖିଆଗିରି ପ୍ରୟୋଗ କିମ୍ବା ଦାବି କରନ୍ତି;

ଏବଂ (iii) ଯେ ଏପରି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଅନୁଷ୍ଠାନର ପ୍ରତିଷ୍ଠାତାଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ ପରିଚାଳିତ ହୁଏ କିମ୍ବା ଚଳଣି ଦ୍ୱାରା ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ହୁଏ ।

ନଥିରେ ଯଥେଷ୍ଟ ପ୍ରମାଣ ରହିଛି ଯେ ଏମାର ମଠର ଅଧ୍ୟକ୍ଷତା ମହନ୍ତ କରିଥିଲେ, ଯେ ମହନ୍ତ ଶିଷ୍ୟମାନଙ୍କ ଉପରେ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ମୁରବୀପଣ ପ୍ରୟୋଗ କରୁଥିଲେ, ଏବଂ ମହନ୍ତଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ଅନୁଷ୍ଠାନର ବ୍ୟବହାର ଦ୍ୱାରା ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ହେଉଥିଲା । ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ଏପରି ଏକ ଅନୁଷ୍ଠାନ ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମର ପ୍ରଚାର ପାଇଁ ହୋଇଥିବ । ଏହା ଏପରି ଏକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ଥିଲା ଯେ ଜଣଙ୍କର ଶିଷ୍ୟମାନଙ୍କର ଏକ ଗୋଷ୍ଠୀ ରହିବ । ଏହା ପ୍ରମାଣ କରେ ଯେ ମହନ୍ତ ପ୍ରଚାର କରୁଥିଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କର ବହୁ ସଂଖ୍ୟକ ଶିଷ୍ୟ ଥିଲେ ଯେଉଁମାନେ ମହନ୍ତ ଉପଭୋଗ କରୁଥିବା ଉଚ୍ଚ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଦ୍ୱାରା ଆକର୍ଷିତ ହୋଇଥିଲେ । କୁହାଯାଏ ଯେ ଏମ୍ବାରାଚାରୀଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ସମୟରେ ବହୁତ ସମ୍ମାନର ସହ ବିବେଚନା କରାଯାଉଥିଲା ଏବଂ ଏପରି ସମ୍ମାନ କାରଣରୁ 1767 ମସିହାରେ ସମ୍ପାଦିତ ନିଷ୍ପାଦିତ ଦଲିଲ, ପ୍ରଦର୍ଶିତ 110 ଦ୍ୱାରା ପ୍ରମାଣିତ, ଭୂମିର ଉପହାର ତାଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ଦିଆଯାଇଥିଲା ।

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ଏହା ବିବାଦୀୟ ନୁହେଁ ଯେ ସଂସ୍ଥାଟି ଏକ ମଠ । ଯାହା ବିବାଦୀୟ ତାହା ଏହିକି ଯେ ଅଧିନିୟମ ଦ୍ୱାରା ଆବଶ୍ୟକ ଅନୁଯାୟୀ ଏହା ଏକ ସାର୍ବଜନୀନ ମଠ ନୁହେଁ । ଏମାର ମଠର ପରିସର ଏକ ଧାର୍ମିକ ଅନୁଦାନ ଗଠନ କରିଥିଲା, ଯେଉଁଥିରେ ମଠ କିମ୍ବା ମନ୍ଦିରର ପରିସର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ଅଧିକନ୍ତୁ, ଯଦି ଏମାର ମଠର ପରିସର ଉଭୟ ଧର୍ମନିରପେକ୍ଷ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏବଂ ଧାର୍ମିକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥିଲା, ତେବେ ଏହା ଧାରା 6 ର ଉପ-ଧାରା (12), ଏହା ଏକ ଧାର୍ମିକ ଅନୁଦାନ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯିବ ଏବଂ ଏହାର ପ୍ରଶାସନ ଆଇନର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହେବ । ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ କରେ ଯେ ମଠର ପରିସର କେବଳ ଏକ ଧାର୍ମିକ ଅନୁଦାନ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯାଏ ନାହିଁ, ବରଂ ଏକ ହିନ୍ଦୁ ସାର୍ବଜନୀନ ଧାର୍ମିକ ଅନୁଦାନ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯାଏ ଯାହା ଉପରେ ଏହି ଅଧିନିୟମ ଲାଗୁ ହୁଏ, କାରଣ ଏହି ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏହାର ପ୍ରଶାସନକୁ ପରିଚାଳନା କରେ । ଏହା ଅନୁସରଣ କରେ ଯେ ଏକ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଯାହା ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନରେ 'ମଠ' ର ସଂଜ୍ଞା ଆସେ, *ଅତଏବ* 'ହିନ୍ଦୁ ସାର୍ବଜନୀନ ଧାର୍ମିକ ଅନୁଦାନ' ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ଅଧୀନରେ ଆସେ ଏବଂ ତେଣୁ ଆଇନର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକର ବିଷୟ ହୋଇଯାଏ ।

ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ, 'ମନ୍ଦିର' ର ସଂଜ୍ଞା ବିଷୟରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇପାରେ । 'ମନ୍ଦିର' ର ସଂଜ୍ଞାରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଯଦି ଏହାକୁ ସାର୍ବଜନୀନ ଧାର୍ମିକ ପୂଜା ସ୍ଥଳ ଭାବେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ, ତେବେ ଏହି ସ୍ଥାନଟି ଏକ ମନ୍ଦିର ହେବ, କିନ୍ତୁ ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମର ପ୍ରଚାର ପାଇଁ ମଠ ହେବା ପାଇଁ କୌଣସି ଅନୁଷ୍ଠାନ ଏକ ସାର୍ବଜନୀନ ଅନୁଷ୍ଠାନ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ନାହିଁ । ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମର ପ୍ରଚାର ପାଇଁ କୌଣସି ଅନୁଷ୍ଠାନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ 'ସାର୍ବଜନୀନ' ଶବ୍ଦର ବ୍ୟବହାର ଆବଶ୍ୟକ ନଥିଲା କାରଣ ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମର ଏପରି ପ୍ରଚାର ପାଇଁ କୌଣସି ଅନୁଷ୍ଠାନ ସାର୍ବଜନୀନ ପ୍ରକୃତିର ହେବା ଆବଶ୍ୟକ; ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମର ପ୍ରଚାର କରିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ, ହିନ୍ଦୁଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କାହାକୁ ମଧ୍ୟ ଏହି ଅନୁଷ୍ଠାନର ସୁବିଧା ବନ୍ଦ କରିବାର କୌଣସି ଅର୍ଥ ହୁଏନାହିଁ ।

ଏକ ସାର୍ବଜନୀନ ନ୍ୟାସ ଏବଂ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ନ୍ୟାସ ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ, ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ କହିବାକୁ ଗଲେ, ଏକ ସାର୍ବଜନୀନ ନ୍ୟାସରେ ନ୍ୟାସର ହିତାଧିକାରୀମାନେ ସାଧାରଣ ଭାବରେ ଲୋକ କିମ୍ବା କିଛି ଗୋଷ୍ଠୀର ଲୋକ ହୋଇଥିବାବେଳେ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ନ୍ୟାସ କ୍ଷେତ୍ରରେ ହିତାଧିକାରୀମାନେ ନିରୂପିତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ଏକ ନ୍ୟାସ ସଂସ୍ଥା । ମଠର ହିତାଧିକାରୀମାନେ ହେଉଛନ୍ତି, ମଠ ଯେଉଁ ଭ୍ରାତୃତ୍ୱର ସଦସ୍ୟ ଏବଂ ମଠର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ମୁଖ୍ୟ ଯେଉଁ ବିଶ୍ୱାସର

ବ୍ୟକ୍ତି ଅଟନ୍ତି, ଏବଂ ତେଣୁ ଅତି କମରେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଏକ ଗୋଷ୍ଠୀ ଗଠନ କରନ୍ତି । ଫଳସ୍ୱରୂପ ମଠଗୁଡ଼ିକ ସାଧାରଣତଃ ସାର୍ବଜନୀନ ପରିଗଣିତ । ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ମଠ ହୋଇପାରିବ କି ନାହିଁ ସେ ବିଷୟରେ ଆମ୍ଭେ କିଛି କହୁ ନାହୁଁ । ମୁଖାର୍ଜୀ, ତାଙ୍କର 'ଲ ଅଫ୍ ଏଣ୍ଡାଉମେଣ୍ଟ' ର ପ୍ରଥମ ସଂସ୍କରଣର ପୃଷ୍ଠା 390 ରେ କହିଛନ୍ତି:

"ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ମଠର ଅର୍ଥ ସେହି ସଂସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ ହେବା ଉଚିତ ଯେଉଁଠାରେ ମୁଖ୍ୟ କିମ୍ବା ବରିଷ୍ଠ ସମ୍ପତ୍ତି ଧାରଣ କରନ୍ତି- ଏକ ଅନିଶ୍ଚିତ ଶ୍ରେଣୀର ବ୍ୟକ୍ତି କିମ୍ବା ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ତରଫରୁ ନୁହେଁ, ବରଂ ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷଙ୍କ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସଂସ୍ଥା ପାଇଁ, ଯଥା, ଅନୁଦାନକାରୀଙ୍କ ପରିବାର କିମ୍ବା ବଂଶଧର ।

ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ, ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଗୁରୁଙ୍କୁ ସମ୍ପତ୍ତି ପ୍ରଦାନ ଦ୍ୱାରା କିଏ ପ୍ରକୃତରେ ମଠ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିଥିଲେ ସେ ବିଷୟରେ କୌଣସି ପ୍ରମାଣ ନାହିଁ । ନଥିରେ ଥିବା ସର୍ବପ୍ରାଚୀନ ପ୍ରମାଣ ହେଉଛି 1767 ମସିହାରେ ଯେତେବେଳେ ଏମାର ଗୋସାଇଁଙ୍କୁ ଏକ ଖଣ୍ଡ ଭୂମି ଉପହାର ଦିଆଯାଇଥିଲା, ଯେଉଁଥିରେ ବର୍ତ୍ତମାନର ମଠର ଏକ ଅଂଶ ରହିଛି । ତେବେ ସେ ଯାହା ହେଉ, କୌଣସି ପ୍ରମାଣ ନାହିଁ, ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା ଯିଏ ବି ହୁଅନ୍ତୁ, ଯେ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପରିବାର ମଠରେ ଆଗ୍ରହୀ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଏକମାତ୍ର ଗୋଷ୍ଠୀ ଅଟନ୍ତି । ତାଙ୍କ ଶିଷ୍ୟ ଏବଂ ଉତ୍ତରାଧିକାର ଭାବରେ ଶିଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଗଠିତ ଗୁରୁଙ୍କ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ପରିବାରକୁ ଏପରି ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ପରିବାର ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ଯାହାଙ୍କ ସୁବିଧା ପାଇଁ ମଠ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯାଇଛି ଏବଂ ସେହି କାରଣରୁ ମଠକୁ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ମଠ କୁହାଯାଏ । ଶିଷ୍ୟମାନଙ୍କ ମଣ୍ଡଳୀ ଏବଂ ଶିଷ୍ୟମାନଙ୍କ ଶିଷ୍ୟ ଇତ୍ୟାଦି, ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅନିଶ୍ଚିତ ମଣ୍ଡଳୀ । ତେଣୁ ଏମାର ମଠ ଏପରି ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ମଠ ନୁହେଁ ।

ମଠ ସାର୍ବଜନୀନ ହେବା କିମ୍ବା ନ ହେବା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଦାୟିତ୍ୱ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଉଭୟ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ବହୁତ କିଛି କୁହାଯାଇଛି । ଯେତେବେଳେ ପକ୍ଷମାନେ ବିବାଦରେ ଥିବା ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବା ପାଇଁ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ପ୍ରମାଣ ଉପସ୍ଥାପନ କରନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ଏହାର ଗୁରୁତ୍ୱ ହ୍ରାସ ପାଇଥାଏ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ବିଚାରଣ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ସହ ସହମତ ହୋଇଥିଲେ ଯେ ଏହି ଅନୁଷ୍ଠାନଟି ମହନ୍ତଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସମ୍ପତ୍ତି ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ କରିବାର ଦାୟିତ୍ୱ ବାଦୀ-ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଉପରେ ଥିଲା । ଏହାର ରାୟର ପାରା 10 ରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଭୁଲ ବୋଲି ଦର୍ଶାଇବାର ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଭାର ବାଦୀଙ୍କ ଉପରେ ଥିଲା ଏବଂ ବାଦୀ ଭାବରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ସ୍ଥିତି ବ୍ୟତୀତ ଏହି ଅନୁଷ୍ଠାନଟି ମହନ୍ତଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସମ୍ପତ୍ତି ବୋଲି ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ସ୍ଥାପିତ କରିବାକୁ ତାଙ୍କର ଭାରି ବୋଝ ଥିଲା ।

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ଏହା ଯୁକ୍ତି କରାଯାଇଛି ଯେ ମଠ ଏକ ସାର୍ବଜନୀନ ମଠ ଥିଲା ବୋଲି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଦାୟିତ୍ୱ ପ୍ରତିବାଦୀ-ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ଉପରେ ରହିଛି । ଅନେକ ମାମଲା ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳତା ରଖାଯାଇଛି, ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ *ପରମାନନ୍ଦ* ବନାମ *ନିହାଲ ଚାନ୍ଦ* ([1]) କୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇପାରେ, ଯେଉଁଥିରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଦୃଷ୍ଟିକୋଣକୁ ପ୍ରିଭି ପରିଷଦ ଅନୁମୋଦନ କରିଥିଲା ଯେ ପ୍ରତିବାଦୀମାନେ ଏହା ପ୍ରମାଣ କରିବା ଉଚିତ ଯେ ସମ୍ପତ୍ତି ଦଖଲରେ ଥିବା ବାଦୀ ଏକ ଦାତବ୍ୟ ଏବଂ ଧାର୍ମିକ ପ୍ରକୃତିର ସାର୍ବଜନୀନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିବା ନ୍ୟାସ ଉପରେ ଏହାକୁ ଧାରଣ କରିଥିଲେ । ହିନ୍ଦୁ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ କିଛି ପ୍ରତିନିଧିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜିଲ୍ଲା ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ନିକଟରେ ଏହି ଆବେଦନ କରାଯାଇଥିଲା, ଯେଉଁଥିରେ ଅଭିଯୋଗ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ବାଗିଚି ଠାକରନ୍ ଧାର୍ମିକ ଏବଂ ଦାତବ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏକ ସାର୍ବଜନୀନ ଅନୁଦାନ ଥିଲା, ଏବଂ ନ୍ୟାସର ପ୍ରକୃତି ଏବଂ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବିଷୟରେ ବିସ୍ତୃତ

[1] ଏଲ.ଆର.65 ଆଇ.ଏ. 252.

ବିବରଣୀ ନ୍ୟାସ କରିବାକୁ ମହନ୍ତ ନାରାୟଣ ଦାସଙ୍କୁ ଡକରା କରାଯାଇଥିଲା । ଏହାପରେ ନାରାୟଣ ଦାସ ଏହି ମକଦ୍ଦମା ଦାୟର କରିଥିଲେ, ଯାହା ଶେଷରେ ପ୍ରିଭି ପରିଷଦକୁ ଯାଇଥିଲା ।

ଦାତବ୍ୟ ଏବଂ ଧାର୍ମିକ ନ୍ୟାସ ଅଧିନିୟମ, 1920 (1920 ର ଅଧିନିୟମ 14) ର ଧାରା 5(3), ସେହି ଅଧିନିୟମର ଧାରା 3 ଅଧୀନରେ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ କାର୍ଯ୍ୟଧାରା ସ୍ଥଗିତ ରଖିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରଦାନ କରେ, ଯାହା ନ୍ୟାସର ସାର୍ବଜନୀନ ପ୍ରକୃତିକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ସମ୍ପତ୍ତି ନ୍ୟାସ ସମ୍ପତ୍ତି ନୁହେଁ ବୋଲି ଏକ ଘୋଷଣା ପାଇଁ ଏକ ମକଦ୍ଦମା ଦାୟର କରିପାରିବେ । ନ୍ୟାୟାଳୟ କିମ୍ବା କୌଣସି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ପ୍ରକୃତିର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନଥିଲା ଯାହାକୁ ସମ୍ପତ୍ତି ନ୍ୟାସ ସମ୍ପତ୍ତି ନୁହେଁ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରିବା ପାଇଁ ଏକ ମକଦ୍ଦମା ଦାୟର କରିଦେଇ ବାଦୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏଡ଼ାଇଯିବାର ଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 64(2) ଅନୁସରଣରେ ମକଦ୍ଦମା ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଥିଲା ଯାହା ପ୍ରଦାନ କରେ ଯେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରପୀଡିତ ହେଲେ ଏହାର ଉପ-ଧାରା (1) ଅଧୀନରେ ଏକ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ, ଏପରି ନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ସଂଶୋଧନ କରିବା କିମ୍ବା ବାତିଲ କରିବା ପାଇଁ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଏକ ମକଦ୍ଦମା ଦାୟର କରିପାରିବେ ଏବଂ ଏପରି ମକଦ୍ଦମାର ଫଳାଫଳର ସାପେକ୍ଷରେ ରହି ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ଆଦେଶ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ହେବ । ଅଭିଯୋଗକାରୀ-ଆବେଦନକାରୀ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 64 ର ଉପ-ଧାରା (1) ର ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଅନୁଯାୟୀ ଅନୁଷ୍ଠାନକୁ ଏକ 'ମଠ' ଭାବରେ ଧାରଣା କରିବାକୁ ଏବଂ ଏହାର ସମ୍ପତ୍ତି ପ୍ରଦତ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତି ଦର୍ଶାଇ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ଆଦେଶକୁ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଏହି ମକଦ୍ଦମା ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ । ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ଏହି ଆଦେଶ ମକଦ୍ଦମାର ଫଳାଫଳ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଅଟେ । ସେହି ନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ଏଡ଼ାଇବା ପାଇଁ ବାଦୀଙ୍କୁ ଏହାକୁ ଅତିକ୍ରମ କରିବାକୁ ପଡିବ । ତେଣୁ ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ଦାୟିତ୍ୱ ହେଉଛି; ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଭୁଲ ବୋଲି ଦେଖାଇବା ଏବଂ ସେ କେବଳ *ପ୍ରଥମ ଦୃଷ୍ଟିରୁ* ଏହା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରି ଦେଖାଇପାରିବେ ଯେ ମଠ ଅଧିନିୟମର ପରିଭାଷାରେ ପରିଗଣିତ ନୁହେଁ ଏବଂ ବିଭିନ୍ନ ସମ୍ପତ୍ତି ଦାନପ୍ରାପ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତି ନୁହେଁ ।

ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଶ୍ରୀମାନ ଓକିଲ ଏହି ଆଧାରରେ ଯୁକ୍ତି କରିଛନ୍ତି ଯେ ଏହି ଅଧିନିୟମ ସାର୍ବଜନୀନ ମଠ ପାଇଁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ । ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରାଯାଇଛି ଯେ ଏହା ଏକ ସାର୍ବଜନୀନ ମଠ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇନାହିଁ, ଯେତେବେଳେ ପ୍ରତିବାଦୀ ଏହାର ବିପରୀତ ଯୁକ୍ତି କରନ୍ତି । ନିଃସନ୍ଦେହରେ, ମଠ ଦୁଇ ଶତାବ୍ଦୀରୁ ଅଧିକ ସମୟ ଧରି ବିଦ୍ୟମାନ ଥିଲା । ମଠର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ବିଷୟରେ ମୌଖିକ ପ୍ରମାଣ ଏତେ ଦୀର୍ଘ ସମୟ ପରେ ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରିଲା ନାହିଁ । ମଠର ମହନ୍ତ ସାକ୍ଷୀ ବାକ୍ସ ଭିତରକୁ ଆସିନାହାନ୍ତି । ନିମ୍ନସ୍ଥ ନ୍ୟାୟାଳୟମାନେ ଅନେକ ବିଚାର ଆଧାରରେ ମଠକୁ ଏକ ସାର୍ବଜନୀନ ମଠ ଭାବେ ମାନ୍ୟତା ଦେଇଛନ୍ତି । ଏଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି ଯେ ମହନ୍ତମାନେ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ଥିଲେ ଏବଂ ତେଣୁ ସମ୍ପତ୍ତିରେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ମାଲିକାନା ହେବାର ସମ୍ଭାବନା ନାହିଁ, ଏପରିକି ଶିଷ୍ୟ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ଭକ୍ତମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସେମାନଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ଦକ୍ଷିଣ କିମ୍ବା ନଗଦ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ଧାର୍ମିକ ପୁସ୍ତକ, ଯଥା, ରଘୁନାଥଜୀଙ୍କ ମନ୍ଦିରରେ ପ୍ରତିଦିନ ଭଗବଦ୍ ଗୀତା ଏବଂ ରାମାୟଣ ପାଠ କରାଯାଇଥାଏ । ସେଠାରେ ଧର୍ମର ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା ରାମାନୁଜଙ୍କ ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତି ମଧ୍ୟ ଥିଲା । ଏହି ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତିକୁ ପୁରୀସ୍ଥିତ ଭଗବାନ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ମୁଖ୍ୟ ମନ୍ଦିରର ପରିସରରେ ପାଞ୍ଚ ଦିନ ଧରି ଶୋଭାଯାତ୍ରାରେ ନିଆଯାଏ । ଏହା ବୈଷ୍ଣବ ବିଶ୍ୱାସର ଭକ୍ତମାନଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ହୋଇପାରେ । ବାବାଜୀ ନାମଧାରୀ କେତେକ ତପସ୍ୱୀ ମଠରେ ରୁହନ୍ତି ଏବଂ ମଠ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଖାଇବାକୁ ପାଆନ୍ତି । ମଠର ଅଟ୍ଟାଳିକା ସଂଖ୍ୟା ଅନେକ, ଯାହା ମହନ୍ତ ଏବଂ ଅଳ୍ପ କିଛି ଅନ୍ତେବାସୀ ଶିଷ୍ୟଙ୍କ ଆବଶ୍ୟକତାରୁ ଅଧିକ । ଏହି ମଠର

ମହନ୍ତମାନେ ଉଭୟ ମନ୍ଦିରରେ ଏବଂ ଗୁଣ୍ଡିଚା ମନ୍ଦିରରେ ମହାପ୍ରଭୁ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ସେବା ପ୍ରଦାନ କରିବାର ସୌଭାଗ୍ୟ ପାଇଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଅମୃତ ମାଞ୍ଚି ସମ୍ପତ୍ତିର ପରିଚାଳନା ମଧ କରନ୍ତି, ଯେଉଁଥିରୁ ଆୟ ଭଗବାନ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ଭୋଗ ଅର୍ପଣ କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ଏବଂ ସେଠାରୁ ମହା ପ୍ରସାଦ ଗରିବ ତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀ ଏବଂ ବୈଷ୍ଣବ ପରିଦର୍ଶକମାନଙ୍କୁ ବଣ୍ଟନ କରାଯାଏ ।

ଏହି ବିଚାରଗୁଡ଼ିକ ବ୍ୟତୀତ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ଵାରା ନିର୍ଭର କରାଯାଇଥିବା କେତେକ ଦଲିଲ ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତକୁ ସମର୍ଥନ କରନ୍ତି ଯେ ଏମାର ମଠ ଏକ ସାର୍ବଜନୀନ ମଠ ଏବଂ ବିଭିନ୍ନ ସମ୍ପତ୍ତି, ଯଦିଓ ମହନ୍ତମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଆପାତତଃ ଅଧିଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା, ବାସ୍ତବରେ ମଠ ପାଇଁ ଅଧିଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ଗୁରୁତ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରଥମ ଦସ୍ତାବିଜ ହେଉଛି 1767 ର ପ୍ରଦର୍ଶିତ 110 । ଏହା ରାମାନୁଜ କୋଟେ ମଠର ଅଧିକାରୀ ସାଧୁ ଏମାର ଗୋସାଇଁଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ଦଲିଲରେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଉପହାରର ଏକ ଦଲିଲ । ପି. ଡବ୍ଲ୍ୟୁ. 2 କହିଛନ୍ତି ଯେ ରାମାନୁଜ କୋଟେ ଏମାର ମଠ ଅଞ୍ଚଳର ଅଟନ୍ତି । ଏହି ବର୍ଣ୍ଣନା ଏହି ଉପସଂହାରକୁ ସମର୍ଥନ କରେ ଯେ ମଠ, ଯଦିଓ ଏକ ଭିନ୍ନ ଅଧୀନରେ ଏମାର ଗୋସାଇଁଙ୍କ ସମୟ ପୂର୍ବରୁ ବିଦ୍ୟମାନ ଥିଲା । ଅଭିଯୋଗକାରୀ ଅଭିଯୋଗ କରିଛନ୍ତି ଯେ ମକଦ୍ଦମାରେ ଥିବା ପରିସରକୁ ବିଭିନ୍ନ ନାମରେ ଜଣାଥିଲା । ଉପହାର ଦସ୍ତାବିଜରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଦାନ ଦଲିଲ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଚିରସ୍ଥାୟୀତ୍ଵ ଭାବରେ ଉପହାର ଦିଆଯାଇଥିବା ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ଉପଭୋଗ କରିବେ । ଉପହାର ଦସ୍ତାବିଜରେ ଯେତେବେଳେ ଏହା କୁହାଯାଇଥାଏ, ସେତେବେଳେ ଚିରସ୍ଥାୟୀତ୍ଵତାର ଧାରଣା ଉପରେ ଆହୁରି ଗୁରୁତ୍ଵ ଦିଆଯାଏ:

"ଆପଣଙ୍କ ଚେଲାଗଣ, ଶିଷ୍ୟ ଏବଂ ଅନୁଶିଷ୍ୟମାନେ ସମସ୍ତେ ଯାବତ ଚନ୍ଦ୍ରାର୍କ ତାବତ ଅବଧି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚିରସ୍ଥାୟୀତ୍ଵ ପାଇଁ ଏହି ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ଉପଭୋଗ କରିବେ ।"

ଏହି ସର୍ତ୍ତ ଦର୍ଶାଏ ଯେ ଏହା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବରେ ଏମାରଙ୍କୁ ଏକ ଉପହାର ନୁହେଁ, ଯେ ଏହି ଉପହାର ଚେଲା, ଶିଷ୍ୟ ଏବଂ ଅନୁଶିଷ୍ୟମାନଙ୍କ ସୁବିଧା ପାଇଁ ଥିଲା ଏବଂ ଏହା ଅନିଶ୍ଚିତ ସଂଖ୍ୟକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ଥିଲା । ଚେଲାମାନେ ଶିଷ୍ୟ ଏବଂ ଅନୁଶିଷ୍ୟଙ୍କଠାରୁ ଭିନ୍ନ ହୋଇଥିବା ତଥ୍ୟ ଦର୍ଶାଏ ଯେ ଉତ୍ତରାଧିକାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଚେଲା ହେଉଛନ୍ତି ଗୁରୁଙ୍କ ମନୋନୀତ ବ୍ୟକ୍ତି ଏବଂ ଯଦିଓ ଚେଲା ଗାଦିର ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ହେବେ, ସେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଉପଭୋଗ ପାଇଁ ନୁହେଁ ବରଂ ଶିଷ୍ୟ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଶିଷ୍ୟମାନଙ୍କ ସୁବିଧା ପାଇଁ ସମ୍ପତ୍ତି ଧାରଣ କରିବେ- ଯାହା ସୂଚାଇଥାଏ ଯେ ସମ୍ପତ୍ତିଟି ନ୍ୟାସର ସମ୍ପତ୍ତି ଥିଲା । ଆହୁରି ଏହି ଦସ୍ତାବିଜ ଦ୍ଵାରା ଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଭୂମି ସ୍ଵୀକାରଯୋଗ୍ୟ ଭାବରେ ସେହି ସ୍ଥାନର ଏକ ଅଂଶ ଯେଉଁଥିରେ ମଠ ରହିଛି । ଏପରି ଭୂମିର ଉପହାର ମଠ ନିର୍ମାଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ଏବଂ ତେଣୁ ମଠକୁ ଏକ ଉପହାର, ଯଦିଓ ଏହା ସାଧାରଣତଃ ମଠର ମୁଖ୍ୟ ମହନ୍ତଙ୍କ ନାମରେ ହେବ ।

ଏହି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଇଚ୍ଛାପତ୍ର ଅନ୍ୟ ଏକ ଗୁରୁତ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ ଦସ୍ତାବିଜ ଅଟେ, ପ୍ରଦର୍ଶିତ 140, ଯାହା 1857 ରେ ମହନ୍ତ ମୋହନ ଦାସଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ତାଙ୍କ ଶିଷ୍ୟଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ନିଷ୍ପାଦିତ ହୋଇଥିଲା, ଯିଏ ପରବର୍ତ୍ତୀ ମହନ୍ତ ଥିଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କ ନାମ ଥିଲା ମହନ୍ତ ରଘୁନାଥନ ଦାସ । ଏହି ଇଚ୍ଛାପତ୍ର, ରଘୁନାଥନ ଦାସଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ସଯତ୍ନ ତାଲିମ ବିଷୟରେ କହିବା ବ୍ୟତୀତ ତାଙ୍କୁ ଗାଦି ପାଇଁ ଅଧିକାରୀ ହେବାକୁ ଉପଯୁକ୍ତ କରି କହିଛି:

"ମୋ ପରେ, ଉକ୍ତ ରଘୁନାଥନ ମହନ୍ତାଇ ଗାଦିରେ ମୋର ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ଭାବେ, ମହନ୍ତ, ମାଲିକ ଏବଂ ଗଦାନଶିନ୍ ହେବେ ଏବଂ ସେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଭଳି ସମସ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତିର ମାଲିକାନା ଏବଂ ଅଧିକାର ନିର୍ବାହ କରିବା ଜାରି ରଖିବେ ଏବଂ ଦେଶର ଏହି ଭାଗରେ ଏବଂ ବାହାରେ (ଦେଶ ବିଦେଶରେ) ଏହି ମଠ ସହିତ ସଂଯୁକ୍ତ

ସମସ୍ତ ସ୍ଥାବର ସମ୍ପତ୍ତିର ଯଥାର୍ଥ ମାଲିକ ତଥା ମାଲିକ ଭାବେ ଉପଭୋଗ କରିବେ ଏବଂ ପାରମ୍ପରିକ ରୀତିନୀତି ଅନୁଯାୟୀ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସେବା ପୂଜା ନୈବେଦ୍ୟ ଏବଂ ଭୋଗ ଇତ୍ୟାଦି ପ୍ରଦାନ ଏବଂ ଯୋଗାଣର ପରିଚାଳନା ଜାରି ରଖିବେ ଏବଂ ଖାଦ୍ୟ ଏବଂ ଅଧିକାର ପ୍ରଦାନ କରିବେ । ମଠ (ଅଭ୍ୟଗତ) ଇତ୍ୟାଦିରେ ପହଞ୍ଚୁଥିବା ବୈଷ୍ଣବ ଅତିଥି ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଆଶ୍ରୟ ଦେବା ଏବଂ ଏଥିରେ କୌଣସି ବାଧା ନ ଦେବା ଏବଂ ନିଜ ଧର୍ମ ପାଳନରେ ରହିବା, ଯେପରି ସେ ବର୍ତ୍ତମାନ କରୁଛନ୍ତି, ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ ପରିଚାଳନା କରିବ ।"

ବୈଷ୍ଣବ ଅତିଥି ଇତ୍ୟାଦି ମଠରେ ପହଞ୍ଚୁଥିବା ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ଖାଦ୍ୟ ଇତ୍ୟାଦି ଆଶ୍ରୟ ଦେବା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଶେଷ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ସୂଚିତ କରେ ଯେ ରାମାନୁଜ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ପରିଦର୍ଶକମାନେ ମହାପ୍ରଭୁ ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିରର ତୀର୍ଥଯାତ୍ରାରେ ଥିବାବେଳେ ମଠ ପରିଦର୍ଶନ କରୁଥିଲେ ଇତ୍ୟାଦି ଏମାର ମଠର ମଠାଧିଶ ସେମାନଙ୍କୁ ଆଶ୍ରୟ ଇତ୍ୟାଦି ଖାଦ୍ୟ ଦେଉଥିଲେ ଇତ୍ୟାଦି ସେହି କାର୍ଯ୍ୟ ଜାରି ରଖିବାକୁ ମନୋନୀତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ । ଏପରି କାର୍ଯ୍ୟ ଦର୍ଶାଏ ଯେ ମଠ ସମ୍ପତ୍ତିର ହିତାଧିକାରୀମାନେ ପୁଣି ଅନିଶ୍ଚିତ ସଂଖ୍ୟକ ଥିଲେ । ମଠକୁ ଉପହାର ଭାବେ, ଯଦିଓ ମହନ୍ତଙ୍କ ନାମରେ, ନ୍ୟାସୀ ବର୍ଗର ହିତାଧିକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ଯଥା।, ଶିଷ୍ୟ, ଅନୁଶିଷ୍ୟ ଏବଂ ଅତିଥିମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏକ ନ୍ୟାସ ଭାବରେ ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ଧାରଣ କରିଥିଲେ । ଏହା ମଠକୁ ସାର୍ବଜନୀନ ଚରିତ୍ର ସହିତ ଚିହ୍ନିତ କରେ । ଏହା ଟିପ୍ପଣୀ କରିବା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଯେ ଏହି ଦସ୍ତାବିଜରେ ଏପରି କୌଣସି ଶବ୍ଦ ନାହିଁ ଯେ ମହନ୍ତ ମୋହନ ଦାସଙ୍କ ପାଖରେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସମ୍ପତ୍ତି ଥିଲା ଏବଂ ଏପରି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସମ୍ପତ୍ତି ରଘୁନନ୍ଦନ ଦାସଙ୍କ ପାଖକୁ ବା ଅନ୍ୟ କାହାକୁ ଯିବାକୁ ଥିଲା, ଯିଏ ତାଙ୍କର ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ହେବେ । ଏପରି ବାଦ ପଡ଼ିବା ତ୍ରୁଟିରୁ ଏକମାତ୍ର ଉପସଂହାର ଏହା ହୋଇପାରେ ଯେ ମହନ୍ତ ମୋହନ ଦାସ କୌଣସି ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ନିଜର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସମ୍ପତ୍ତି ବୋଲି ବିବେଚନା କରିନଥିଲେ । ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଯାହା କିଛି ଥିଲା ଏବଂ ଯାହା ଉପରେ ସେ ମାଲିକାନା ବ୍ୟବହାର କରୁଥିଲେ ତାହା ମଠର ସମ୍ପତ୍ତି କିମ୍ବା ମଠ ସହିତ ସମ୍ପୃକ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତି ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯାଉଥିଲା ଏବଂ ତାଙ୍କ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ଏହିପରି ସମସ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତି ଉପରେ ମାଲିକାନା ଏବଂ ଅଧିକାର ପ୍ରୟୋଗ କରିବାକୁ ଥିଲେ ।

ତେଣୁ ଆମ୍ଭେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁ ଯେ ଅଧିନିୟମରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇଥିବା ଅନୁସାରେ ଏମାର ମଠ ହେଉଛି ଏକ ମଠ ଏବଂ ଏହା ଏକ ସାର୍ବଜନୀନ ମଠ ।

ପୁରୀ ଭୌଗଳିକ ସୂଚୀପତ୍ରରେ ଥିବା ପରିଚ୍ଛେଦ ଅନୁଯାୟୀ, ଏମାର ମଠର ଇତିହାସ ଆମ୍ଭର ଅନୁସନ୍ଧାନ ସହିତ ମେଳ ଖାଉଛି । 1908 ମସିହାର 'ଓ ମାଲେ' ର ଭୌଗଳିକ ସୂଚୀପତ୍ରରେ ଯାହା କୁହାଯାଇଛି, ତାହା ଉପରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିର୍ଭର କରିଛନ୍ତି । ଏହି ଅନୁଚ୍ଛେଦର ଯେଉଁ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଅଂଶ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରାଯାଇଥିଲା ତାହା ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା:

> "ପୁରୀର ମଠଗୁଡ଼ିକର କିଛି ବିବରଣୀ ବିନା ଜଗନ୍ନାଥ ପୂଜାର କୌଣସି ବିବରଣୀ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବ ନାହିଁ । ମଠ ହେଉଛି ମଠ ଗୃହ ଯାହା ମୂଳତଃ ଯାତ୍ରୀ, ଭିକ୍ଷୁକ ଏବଂ ତପସ୍ୱୀମାନଙ୍କୁ ଖୁଆଇବା, ଚେଲା କିମ୍ବା ଶିଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଧାର୍ମିକ ଶିକ୍ଷା ଦେବା ଏବଂ ସାଧାରଣତଃ ଏକ ଧାର୍ମିକ ଜୀବନକୁ ଉତ୍ସାହିତ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିଲା । ମହନ୍ତ କିମ୍ବା ମଠାଧାରୀ କୁହାଯାଉଥିବା ଏହି ଧାର୍ମିକ ଗୃହର ମୁଖ୍ୟମାନେ ଚେଲାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ନିର୍ବାଚିତ ହୁଅନ୍ତି, ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ସମ୍ପତ୍ତିର ପରିଚାଳନାରେ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସହାୟତା ପାଆନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ ସେମାନଙ୍କର ବ୍ୟବସାୟ

ପରିଚାଳକ ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇପାରନ୍ତି । ସେମାନେ ସାଧାରଣତଃ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ କିନ୍ତୁ କେତେକ ମଠରେ ବିବାହିତ ପୁରୁଷମାନେ ଏହି ପଦବୀ ଧାରଣ କରିପାରନ୍ତି । ମହନ୍ତମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ଅନେକ ଲୋକଙ୍କ ଗୁରୁ କିମ୍ବା ଆଧାତ୍ମିକ ମାର୍ଗଦର୍ଶକ ଯେଉଁମାନେ ଭୂମି ଅର୍ଥ ଏବଂ ଦାନର ଉପହାର ସହିତ ମଠ ଉପସ୍ଥାପନ କରନ୍ତି । ଏହିପରି, ଶ୍ରୀ ରାମଦାସ କିମ୍ବା ଦକ୍ଷିଣପାର୍ଶ୍ୱ ମଠ ମରାଠା ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ଗୁରୁ ହୋଇଥିବାରୁ ଏହାର ମଠାଧିପତିଙ୍କ ଠାରୁ ପ୍ରଚୁର ଅନୁଦାନ ପାଇଥିଲେ; ଯେତେବେଳେ କି ଅଷ୍ଟାଦଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଏମାର ମଠର ମହନ୍ତ ଯିଏ କି ଅତ୍ୟନ୍ତ ପବିତ୍ର ତପସ୍ୱୀ ଭାବରେ ଖ୍ୟାତି ଅର୍ଜନ କରିଥିଲେ, ସେହିପରି ତାଙ୍କ ଅନୁଗାମୀମାନଙ୍କ ଠାରୁ ବଡ଼ ନୈବେଦ୍ୟ ପାଇଥିଲେ । ଉଭୟ ଶୈବ ଏବଂ ବୈଷ୍ଣବ ମଠ ପୁରୀଠାରେ ବିଦ୍ୟମାନ । ପରବର୍ତ୍ତୀଙ୍କ ଜମିଗୁଡ଼ିକ ଅମୃତ ମାଞ୍ଜି (ଆକ୍ଷରିକ ଅର୍ଥରେ ଅମୃତ ଖାଦ୍ୟ) ଭାବରେ ଜଣାଶୁଣା, କାରଣ ସେଗୁଡ଼ିକ ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଦିଆଯାଇଥିଲା ଯେ ଏହାର ଆୟ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଭୋଗ ଅର୍ପଣ କରିବା ପାଇଁ ଖର୍ଚ୍ଚ କରାଯିବା ଉଚିତ ଏବଂ ଏହିପରି ପ୍ରାପ୍ତ ମହାପ୍ରସାଦ ତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀ, ଭିକ୍ଷୁକ ଏବଂ ସନ୍ନ୍ୟାସୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବଣ୍ଟନ କରାଯିବା ଉଚିତ; ସେଗୁଡ଼ିକ ମନ୍ଦିରର ଅମୃତ ମାଞ୍ଜି ଜମିଠାରୁ ଭିନ୍ନ, ଯାହା ରାଜାଙ୍କ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ ଅଛି । 1848 ରେ ବାବୁ ବ୍ରିଜ୍ କିଶୋର ଘୋଷ ଅନୁମାନ କରିଥିଲେ ଯେ କେବଳ ଭୂମିକୁ ନେଇ 28ଟି ମଠର ବାର୍ଷିକ ଆୟ ପାଖାପାଖି 1, 45, 400 ଟଙ୍କା ହେବ ଏବଂ ଏହି ଆୟ ଗତ ଷାଠିଏ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ବହୁ ପରିମାଣରେ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥିବ ।

ପୁରୀ ସହରରେ 70 ରୁ ଅଧିକ ମଠ ରହିଛି । ମୁଖ୍ୟ ଶୈବ ମଠ ସ୍ୱର୍ଗ-ଦ୍ୱାର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ବାଲୁକାମୟ ଅଞ୍ଚଳରେ ଅବସ୍ଥିତ । ଯଥା, ପୁରୁଣା ପାଣ୍ଡୁଲିପିର ଏକ ସୁନ୍ଦର ପାଠାଗାର ସହିତ ଶଙ୍କରାଚାର୍ଯ୍ୟ ମଠ ଏବଂ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଏକ ଶାଖା ଥିବା ସବ୍‌କାରାନନ୍ଦ ମଠ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ସବୁଠାରୁ ଧନୀ ହେଉଛନ୍ତି ଏମାର, ଶ୍ରୀରାମଦାସ ଏବଂ ରାଘବଦାସ, ଯେଉଁମାନଙ୍କ ଅନ୍ତେବାସୀମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ରାମତ କିମ୍ବା ରାମାନନ୍ଦଙ୍କ ଅନୁଗାମୀ ।

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରାଯାଇଛି ଯେ ଭୌଗଳିକ ସୂଚୀପତ୍ରରେ ଯାହା କୁହାଯାଇଛି ତାହା ପ୍ରମାଣ ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଭୌଗଳିକ ସୂଚୀପତ୍ରରେ ଏହି ବିବୃତ୍ତି ଶୀର୍ଷକ ପ୍ରମାଣ ଭାବରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ ନୁହେଁ ବରଂ ଐତିହାସିକ ସାମଗ୍ରୀ ଏବଂ ମଠ ଏବଂ ଏହାର ମୁଖ୍ୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନୁସରଣ କରାଯାଉଥିବା ଅଭ୍ୟାସ ପ୍ରଦାନ କରେ । ସାର୍ବଜନୀନ ଇତିହାସ ପ୍ରସଙ୍ଗରେଭୌଗଳିକ ସୂଚୀପତ୍ରର ପରାମର୍ଶ ନିଆଯାଇପାରିବ ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ପ୍ରଶ୍ନ ମକଦ୍ଦମାରେ ଥିବା ସମ୍ପତ୍ତିର ପ୍ରକୃତି ସହିତ ସମ୍ପୃକ୍ତ ।

ମଠର ମୂଳଦୁଆ ବିଷୟରେ କିମ୍ବା କ୍ରୟ କିମ୍ବା ଉପହାର ଦ୍ୱାରା ସମ୍ପତ୍ତିର ବିଭିନ୍ନ ଅଧିଗ୍ରହଣ ବିଷୟରେ ମୌଖିକ ପ୍ରମାଣ ଶୂନ୍ୟ । ଜଣେ ସାକ୍ଷୀ ଯାହା ବି ବୟାନ ଦେଇଛନ୍ତି, ତାହା ତାଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜ୍ଞାନ ଆଧାରରେ ହୋଇନାହିଁ । ଏହା ସ୍ୱାଭାବିକ ଯେତେବେଳେ ମଠ ପ୍ରାୟ ଦୁଇ ଶହ ବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ଯେତେବେଳେ ଅଧିକାଂଶ ଅଧିଗ୍ରହଣ ବହୁ ପୂର୍ବରୁ ହୋଇଥିଲା । କହିବା ପାଇଁ ସର୍ବୋତ୍ତମ ବ୍ୟକ୍ତି, ଯଦିଓ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜ୍ଞାନରୁ ନୁହେଁ, ନିଜେ ମହନ୍ତ ହୋଇପାରନ୍ତି । ମଠର ଇତିହାସ ଏବଂ ସମ୍ପତ୍ତି ଅର୍ଜନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଦଲିଲ ଉପରେ ସେ ନିଜର ଜ୍ଞାନକୁ ଆଧାର କରିପାରିବେ । ଏଭଳି ଦଲିଲଗୁଡ଼ିକ ସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବେ ମହନ୍ତଙ୍କ ହେପାଜତରେ ରହିବା ଉଚିତ । ମହନ୍ତ ସାକ୍ଷୀ ବାକ୍ସ

ଭିତରକୁ ଆସିନାହାନ୍ତି । ସମସ୍ତ କାଗଜଦଲିଲ ଦାଖଲ କରାଯାଇନାହିଁ । ବାସ୍ତବରେ କେବଳ ବାଦୀ ହିଁ ଅନେକ ଦଲିଲ ଉପସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ସେ ନିଜ ପାଖରେ ଥିବା ଦଲିଲଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକକୁ ବାଛିଥିଲେ । କେତେକ ଦଲିଲ ଯାହା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣଧୀନ ପ୍ରଶ୍ନ ଅଧୀନରେ କିଛି ଆଲୋକପାତ କରିଥାଇପାରେ, ତାହା ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯାଇନାହିଁ । ଏହା ସତ୍ୟ ଯେ ପ୍ରତିବାଦୀ-ଉତ୍ତରଦାତା ମଧ୍ଯ ବାଦୀ-ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଦଲିଲଗୁଡ଼ିକ ଉପସ୍ଥାପନ କରିବାକୁ ଆହ୍ୱାନ କରିନଥିଲେ ଯାହାର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ବାଦୀଙ୍କ ଜଣେ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ଦଲିଲଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱୀକାର କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ତେଣୁ କଡ଼ାକଡ଼ି ଭାବେ କହିବାକୁ ଗଲେ ଦଲିଲ ତାଲିକା ଉପସ୍ଥାପନ ନ କରି ବାଦୀଙ୍କ ପ୍ରତିକୂଳ କୌଣସି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ନିଆଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏପରି ଭୁଲରୁ ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ପହଞ୍ଚିବାର ସ୍ଥିତିରେ ନ ଥାଇପାରନ୍ତି ଯେ ସେହି ଦଲିଲ ସିଧାସଳଖ ପ୍ରତିବାଦୀ ପାଇଁ ମାମଲା ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିଥାନ୍ତେ । କିନ୍ତୁ ଏହା ପ୍ରମାଣକୁ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରିବା କିମ୍ବା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ତଥ୍ୟରୁ କୌଣସି ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ନିଷ୍କର୍ଷକୁ ବିଚାରକୁ ନେଇପାରେ ଯେ ଦଲିଲ ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କ ମାମଲା ସପକ୍ଷରେ ରହିଥାଇପାରେ ।

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ନିର୍ଭର କରାଯାଇଥିବା ଦଲିଲଗୁଡ଼ିକ କ୍ରୟ କିମ୍ବା ଉପହାର ଦ୍ୱାରା ସମ୍ପତ୍ତି ଅର୍ଜନ ସହିତ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଏବଂ ମଠର ମହନ୍ତଙ୍କ ନାମରେ ଅଛି । ଏପରି ଦଲିଲ କେବଳ ମହନ୍ତଙ୍କ ନାମରେ ଥିବାରୁ, ଏହି ନିଷ୍କର୍ଷ କରିବା ଜରୁରୀ ନୁହେଁ ଯେ ଏହି ସମ୍ପତ୍ତି ମହନ୍ତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ଦଖଲ ପାଇଁ ତାଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ କ୍ଷମତାରେ ଦାନରେ ଅଧିଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା କିମ୍ବା ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା । ମଠ ପାଇଁ ମହନ୍ତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସେଗୁଡ଼ିକ ଅର୍ଜନ କରାଯାଇଥିଲା ବୋଲି ଏକ ଅନୁମାନ ସମ ପ୍ରକାରେ ସମ୍ଭବ ଏବଂ ବାସ୍ତବରେ ଦଲିଲରେ ଯାହା ଦେଖାଯାଏ ତାହା ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ଚୟନଯୋଗ୍ୟ । ପ୍ରମାଣ ଭାର ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଉପରେ ଥିବାରୁ, ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଉପଲବ୍ଧ ଦଲିଲରୁ ତାଙ୍କ ମାମଲା ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ତାଙ୍କ ପାଇଁ ସମ୍ଭବ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ସେ ସମସ୍ତ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଦଲିଲକୁ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଉପସ୍ଥାପନ ନକରିବାକୁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇଛନ୍ତି । ଧ୍ୟାନ ଦେବା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଯେ ବାଦୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଗୋଟିଏ ବି ଦଲିଲ ଉପସ୍ଥାପିତ ହୋଇନାହିଁ ଯେଉଁଥିରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବରେ କ୍ରୟ କିମ୍ବା ମଠ ଦ୍ୱାରା କିମ୍ବା ଉପହାର ବିଷୟରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି । ଏହା ବିଶ୍ୱାସ କରିବା କଷ୍ଟକର ଯେ ମଠ ଏହାର ଅସ୍ତିତ୍ୱର ଦୀର୍ଘ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ସମ୍ପତ୍ତି ଅର୍ଜନ କରିନଥିଲା । ଅନୁଷ୍ଠାନର ମୁଖ୍ୟ ଭାବରେ ମହନ୍ତ ମଠ ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି ଏବଂ ଏହାର ପ୍ରକୃତ ପ୍ରତିନିଧି । ମଠ ପାଇଁ ଏବଂ ଏହା ତରଫରୁ ସମସ୍ତ କାରବାର ମହନ୍ତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ଏବଂ ମଠ ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ମହନ୍ତ ନିଜ ନାମରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ ସେଥିରେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ । ଯଦିଓ ସମ୍ପତ୍ତି କ୍ରୟ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଦଲିଲମାନ ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯାଇଛି, ତଥାପି ମହନ୍ତଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସମ୍ପତ୍ତିରୁ ସେଗୁଡ଼ିକୁ କ୍ରୟ କରାଯାଇଥିବା ନେଇ କୌଣସି ପ୍ରମାଣ ମିଳିନାହିଁ । ସମ୍ଭବତଃ ଯଦି ଏପରି ପ୍ରମାଣ ଥାଆନ୍ତା, ତେବେ ଏହା ଉପସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥାଆନ୍ତା । ଏକମାତ୍ର ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଅନୁମାନ ଯାହା ନିଆଯାଇପାରିବ ତାହା ହେଉଛି ଯେ ସେଗୁଡିକ ମଠର ସମ୍ପତ୍ତିରୁ କିଣାଯାଇଥିଲା ।

ସୀତାରାମ ଦାସ ବନସୀ ବନାମ ଏଚ. *ଆର. ଇ. ବୋର୍ଡ* ମାଡ୍ରାସ *[1] ଏବଂ ରଘବୀର ଲାଲା* ବନାମ *ମହମ୍ମଦ ସଇଦ [2] ବିଷୟରେ* ଉଲ୍ଲେଖ *କରାଯାଇପାରେ । ପୂର୍ବ ମାମଲାରେ,* ବରଦାଚାରୀୟାର, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି କହିଥିଲେ:

"ଏହି ମାମଲାରେ ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା କେତେକ ବିକ୍ରୟ ଦସ୍ତାବିଜରୁ, ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ସେହି ସମ୍ପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକ ପୂର୍ବତନ ମହନ୍ତଙ୍କ ନାମରେ କିଣାଯାଇଥିଲା; କିନ୍ତୁ ଏହା ସ୍ୱୀକାର କରାଯାଉଛି ଯେ

[1] ଆଇ.ଏଲ.ଆର. 1937 ମ୍ୟାଡ୍. 197: ଏ.ଆଇ.ଆର. 1937 ମ୍ୟାଡ୍. 186-187.

[2] ଏ.ଆଇ.ଆର. 1943 ପି.କ୍ୟୁ. 79.

ସେ ଜଣେ ତପସ୍ୱୀ ଏବଂ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ଏବଂ ଅନୁଷ୍ଠାନର ମୁଖ୍ୟ ଥିଲେ, ଯେତେଦୂର ସମ୍ଭବ ସେଗୁଡ଼ିକ ଅନୁଷ୍ଠାନର ପାଣ୍ଠିରୁ କିଣାଯାଇଥିଲା ।

ଏବଂ ଶେଷ ଭାଗରେ ଏହା କୁହାଯାଇଥିଲା:

"ଯଦି କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠେ ଯେ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅର୍ଜିତ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମ୍ପତ୍ତି ତାଙ୍କ ତରଫରୁ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି କିମ୍ବା ସଂସ୍ଥା ତରଫରୁ ଅଧିଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା କି, ଯାହା ସହିତ ସେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଥିଲେ, ଏପରି ପରିସ୍ଥିତିରେ ଯେ ଏପରି ସମ୍ପତ୍ତି ଅର୍ଜନ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଜଣେ ତଥାକଥିତ ତପସ୍ୱୀ ଥିଲେ, ଏହାର ଗୁରୁତ୍ୱ ଥାଇପାରେ ।"

ପୁରୀ ମହାରାଜାଙ୍କ ଆଦେଶ ପ୍ରଦର୍ଶିତ 136, ଦେୱାନ ଭ୍ରମରବର ରାୟଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଏହି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇପାରେ ଆଦେଶରେ କୁହାଯାଇଛି:

"ମହାରାଜା ଏତଦ୍ୱାରା ଏହି ସନନ୍ଦକୁ 3, 000 ଟଙ୍କା ନେଇ ମଞ୍ଜୁରୀ ଦେଇଛନ୍ତି ଯେ ସେ ନିମ୍ନଲିଖିତ 145 ବାଟି ଏବଂ 15 ମାଣ ଭୂମି ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି, ଯେ ଏହି ଭୂମିର ଆୟ ପ୍ରଭୁ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଭୋଗରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେବ ଏବଂ ଆଗନ୍ତୁକ ବୈଷ୍ଣବମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବଣ୍ଟନ କରାଯିବ । ମାସର 19 ତମ ଦିନ, ଅଙ୍କ 2 ।

1. ରାହଙ୍ଗ, ପିଏଚ୍. ଆଲିସା- 117 ବାଟି ଏବଂ 15 ମାଣ ।
2. ବଣିଆ କେରା ମଧ୍ୟରୁ- 10 ବାଟି ।
3. ଚବିସ୍‌କୁଡ୍, ପିଏଚ୍. ତିନିକୁଡ୍- 18 ବାଟି ।"

ଏହି ଆଦେଶରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ତିନୋଟି ସମ୍ପତ୍ତି ମଧ୍ୟରୁ, ପ୍ରଥମଟି ଅନୁସୂଚୀ କ-1 ର ଅଟେ । ଦ୍ୱିତୀୟଟି ଅନୁସୂଚୀ ଖ ସହିତ ଏବଂ ତୃତୀୟଟି ଅନୁସୂଚୀ କ- 2 ସହିତ, ଯାହା ଅଭିଯୋଗପତ୍ର ସହିତ ସଂଲଗ୍ନ । ଅନୁସୂଚୀ କ-1 ରେ ଥିବା ସମ୍ପତ୍ତି ସେହି ସମ୍ପତ୍ତି ଅଟେ ଯାହା ବାଦୀ ଏବଂ ତାଙ୍କ ପୂର୍ବପୁରୁଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅଧିଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଛି ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ଅନୁସୂଚୀ କ- 2 ରେ ଥିବା ସମ୍ପତ୍ତି ହେଉଛି ମହାପ୍ରଭୁ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସେବା ପାଇଁ ବାଦୀଙ୍କ ପୂର୍ବପୁରୁଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅଧିଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିବା ସମ୍ପତ୍ତି ଯେତେବେଳେ ଅନୁସୂଚୀ ଖ ରେ ଥିବା ସମ୍ପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ମହାପ୍ରଭୁ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ଭୋଗ ଅର୍ପଣ କରିବା ପାଇଁ ଅଧିଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିବା କୁହାଯାଏ । ଯେଉଁ ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ଏହି ତିନୋଟି ସମ୍ପତ୍ତି ଦିଆଯାଇଛି, ସେଗୁଡ଼ିକର ସ୍ୱଭାବରେ ଏହି ଆଦେଶ କୌଣସି ପାର୍ଥକ୍ୟ ନାହିଁ । ବାସ୍ତବରେ ଏହା ଦର୍ଶାଏ ଯେ ଏହି ତିନୋଟି ସମ୍ପତ୍ତିରୁ ମିଳୁଥିବା ଆୟ ଭଗବାନ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ଭୋଗ ଅର୍ପଣ କରିବା ଏବଂ ସେହି ସ୍ଥାନକୁ ପରିଦର୍ଶନ କରୁଥିବା ବୈଷ୍ଣବମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରସାଦ ବଣ୍ଟନ କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ହେବାର ଥିଲା । ଏହି ଆଦେଶ ଏପରି କିଛି ନାହିଁ ଯେ କୌଣସି ସମ୍ପତ୍ତି କେବଳ ମହନ୍ତଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଉପଭୋଗ ଏବଂ ଦଖଲ ପାଇଁ ଥିଲା । ଅଭିଯୋଗ ସହିତ ସଂଲଗ୍ନ କାର୍ଯ୍ୟସୂଚୀ ଅନୁଯାୟୀ, ସମାନ ଅନୁଦାନ ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତି ବିଭିନ୍ନ ବର୍ଗରେ ପଡ଼ିବା ଉଚିତ ବୋଲି କହିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ।

ଏହି ସାଧାରଣ ବିଚାର ବ୍ୟତୀତ, ନଥିରେ ଥିବା ଲିଖିତ ସାକ୍ଷ୍ୟ ସ୍ୱରୂପ ଦଲିଲ ଅନୁସୂଚୀ କ-1 ଏବଂ କ-2 ରେ ଥିବା ସମ୍ପତ୍ତି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବାଦୀଙ୍କ ମାମଲାକୁ ସମର୍ଥନ କରେ ନାହିଁ । ଏହି ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଏହା ମଧ୍ୟ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇପାରେ ଯେ ଅନୁସୂଚୀ ଖ ଏବଂ ଗ ରେ ଥିବା ସମ୍ପତ୍ତି ସମ୍ବନ୍ଧରେ କୌଣସି ଦଲିଲ ନଥିରେ ନାହିଁ । ଆମ୍ଭେ ପୂର୍ବରୁ ଦଲିଲ ପ୍ରଦର୍ଶିତ 110 କୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛୁ, ଯାହା ଭୂମି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଉପହାର ଦଲିଲ ଯାହା ମଠର ସ୍ଥାନର ଏକ ଅଂଶ । ପ୍ରଦର୍ଶିତ 112 ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ପାଇଁ ଏକ ମନ୍ଦିର ନିର୍ମାଣ ପାଇଁ ଏମାର ମଠର ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭୂମିକୁ

ସୂଚିତ କରେ । ଦଲିଲରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଭଗବାନ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ମନ୍ଦିରରୁ ପେଜ ପାଇଁ ନର୍ଦ୍ଦମା ଏହି ଭୂମି ଦେଇ ଯାଉଥିଲା ଏବଂ ଏହି ନର୍ଦ୍ଦମା ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା । ଏହା ବିଶ୍ୱାସ କରିବା କଷ୍ଟକର ଯେ ଏକ ସାର୍ବଜନୀନ ମନ୍ଦିର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିବା ଭୂମି ମହନ୍ତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଉପଭୋଗ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କିମ୍ବା ଏକ ଘରୋଇ ମନ୍ଦିର ନିର୍ମାଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଦିଆଯାଇଥିଲା ।

ପ୍ରଦର୍ଶିତ 115 ଏବଂ ପ୍ରଦର୍ଶିତ 116 ରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ଭୂମି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପରିମାଣର ଦେୟ ଦେଇ ମହନ୍ତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅଧିଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା । ଆହୁରି ତାଙ୍କୁ ଭଗବାନ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ 'କୋଠ ଭୋଗ" ପାଇଁ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପରିମାଣର ଅର୍ଥ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା । ପ୍ରଦର୍ଶିତ 117 ମହନ୍ତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କିଣାଯାଇଥିବା ଏକ ଭୂମି ସହିତ ସମ୍ପୃକ୍ତ । ତାଙ୍କୁ ଭଗବାନ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଚାମର ସେବା ପାଇଁ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପରିମାଣର ଅର୍ଥ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା ।

ପ୍ରଦର୍ଶିତ 118 ରେ ଆଦେଶ କରାଯାଇଛି ଯେ ମହନ୍ତ କିଣିଥିବା କିଛି ଭୂମି ତାଙ୍କ ମଠକୁ ଦିଆଯାଇଥିଲା ଯାହା ଦ୍ୱାରା ସେ ଆଗାମୀ ସମୟ ପାଇଁ ଏହାକୁ ଉପଭୋଗ କରିପାରିବେ । ଏଥିରୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଜଣାପଡ଼େ ଯେ ମହନ୍ତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କଠାରୁ କିଣାଯାଇଥିବା ଭୂମିକୁ ମଠକୁ ହସ୍ତାନ୍ତର କରାଯାଇଥିଲା । ତାଙ୍କୁ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାରର ଅତିରିକ୍ତ ଟିକସ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସମାନ ଶୁଳ୍କ ପ୍ରଦାନରୁ ମୁକ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା । ରାଜସ୍ୱ ଏବଂ ଟିକସରୁ ଛାଡ଼ ମଞ୍ଜୁର କରାଯାଇଥିବା ପରି ମନେହୁଏ କାରଣ ଏହା ବୁଝାଯାଇ ନଥିଲା ଯେ ଏହି ଜମି ମଠର ମାଲିକାନାରେ ଥିଲା, ମହନ୍ତଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସମ୍ପତ୍ତି ନୁହେଁ । ଏପରିକି ଏହି ସମ୍ପତ୍ତି ଯାହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ମଠକୁ ନ୍ୟସ୍ତ କରାଯାଇଛି, ଏହି ଦଲିଲ ଅନୁଯାୟୀ ଅନୁସୂଚୀ କ-1 ରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି, ଯାହା ସୂଚିତ କରେ ଯେ କାର୍ଯ୍ୟସୂଚୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାରେ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଯତ୍ନ ନିଆଯାଇନଥିଲା ଯେଉଁଥିରେ କେବଳ ବିକ୍ରୟ ଦଲିଲ ଦ୍ୱାରା ଅଧିଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିବା ସମ୍ପତ୍ତି ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଥିଲା ।

ମହନ୍ତ ସମୁଜାମାତ୍ରାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କେତେକ କ୍ରୟ ଉପରେ 119 ଟି ମଞ୍ଜୁରୀ ପ୍ରଦର୍ଶିତ କରୁଛି ଏବଂ ଦର୍ଶାଉଛି ଯେ ସେ ଗୁଣ୍ଡିଚାଘର ଚାଳି (ଭଗବାନ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଗୃହ) ପାଇଁ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାରର ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ଉତ୍ସର୍ଗ କରି ଆଗକୁ ସବୁ ସମୟ ପାଇଁ ସମାନ ଉପଭୋଗ କରିବେ । ତାଙ୍କ ଉପରେ କୋଠ ପାଇଁ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଦାବି କରାଯିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ଏହା ପୁଣି ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ସୂଚିତ କରେ ଯେ ଏହି ସମ୍ପତ୍ତି ଗୁଣ୍ଡିଚା-ଘର ଚାଳି ଖର୍ଚ୍ଚ ପୂରଣ ପାଇଁ ଉତ୍ସର୍ଗୀକୃତ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ କୋଠ ପ୍ରତି ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଦାବିରୁ ମୁକ୍ତ ଥିଲା, ଯାହା ସମ୍ଭବତଃ 115 ଏବଂ 116 ପ୍ରଦର୍ଶିତରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ଶ୍ରୀ ଭଗବାନଙ୍କ କୋଠଭୋଗ । ଏହି ସମ୍ପତ୍ତି ଅନୁସୂଚୀ କ-2 ରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ।

ଏହା ଜଣାପଡ଼େ ଯେ ପୁରୀର ବିଭିନ୍ନ ମଠ ବିଭିନ୍ନ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଅନୁସରଣ କରୁଥିବା ସନ୍ଥମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଭଗବାନ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ସମର୍ପିତ । ସେମାନଙ୍କୁ ଭଗବାନ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ବିଭିନ୍ନ ରୂପରେ ସେବା ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ପଡୁଥିଲା, ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ଭୋଗ ଅର୍ପଣ କରିବା ଏବଂ ମହା ପ୍ରସାଦ, ଚାମର ସେବା ଅର୍ଥାତ୍ ଭଗବାନଙ୍କ ପୂଜା କରିବା ଇତ୍ୟାଦି । ଭୋଗ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସେବା ପାଇଁ ଖର୍ଚ୍ଚ ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା, ସନ୍ଥମାନଙ୍କୁ ପାଣ୍ଠିର ଆବଶ୍ୟକତା ଥିଲା ଏବଂ ସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ ସନ୍ଥଙ୍କ ଭକ୍ତମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ ଉପହାର ଦେଉଥିଲେ ଯାହା ସେମାନଙ୍କୁ ଏହି ସେବା କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ କରିବ । ତେଣୁ ମହାନ୍ତମାନଙ୍କୁ ସମ୍ପତ୍ତି ଉପହାର ଦେବା କିମ୍ବା ସେମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କ୍ରୟ କରାଯାଇଥିବା ଜମି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ମହନ୍ତମାନଙ୍କୁ ଟିକସ ପ୍ରଦାନ କରିବା ଇତ୍ୟାଦି ଛାଡ଼ କରିବା କେବଳ ମଠ ତରଫରୁ ମହାପ୍ରଭୁ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ସେବା ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ପାଣ୍ଠି ଯୋଗାଇବା ଏବଂ ମଠ ଚଳାଇବାରେ ଆବଶ୍ୟକ ଖର୍ଚ୍ଚ ପୂରଣ କରିବା ପାଇଁ ଥିଲା ଯେଉଁଥିରେ କୋଠାଗୁଡ଼ିକର ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ, ମହନ୍ତ ଏବଂ ଶିଷ୍ୟମାନଙ୍କ ଖାଦ୍ୟ ଏବଂ ମଠରେ

ରହିବାକୁ ଆସିଥିବା ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ତଥା ଗରିବଙ୍କୁ ଖାଦ୍ୟ ବଣ୍ଟନ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଖର୍ଚ୍ଚ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ଉପରୋକ୍ତ ଦଲିଲ ଏହାକୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ସ୍ପଷ୍ଟ କରେ ଏବଂ ଏହିପରି ଦର୍ଶାଏ ଯେ ଯେଉଁ ସମ୍ପତ୍ତି ସହିତ ସେମାନେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଅଛନ୍ତି ତାହା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବରେ ମହନ୍ତଙ୍କର ନୁହେଁ ବରଂ ପ୍ରକୃତରେ ମଠର ଥିଲା । ମହନ୍ତମାନେ ନିଜ ନାମରେ କିମ୍ବା ମଠ ନାମରେ ସମ୍ପତ୍ତି କିଣିଥିଲେ, ସେଥିରେ କୌଣସି ଫରକ ପଡ଼େନାହିଁ ।

କେତେକ ସମ୍ପତ୍ତି ମହନ୍ତଙ୍କ ଗାଦି ଦଖଲ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ମହନ୍ତଙ୍କ ଚେଲାମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କିଣାଯାଇଥିବା ଦର୍ଶାଯାଇଛି, ଅର୍ଥାତ୍, ଏହିପରି ସମ୍ପତ୍ତି ସେତେବେଳେ କିଣାଯାଇଥିଲା ଯେତେବେଳେ ସେମାନେ କେବଳ ଚେଲା ଥିଲେ, ମହନ୍ତ ନୁହଁନ୍ତି । ତେଣୁ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ଏହା ଦାଖଲ କରାଯାଇଛି ଯେ ଏହି ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ମଠ ସମ୍ପତ୍ତି ଭାବରେ ଧରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଏହା ସତ୍ୟ ଯେ ମହନ୍ତ ନଥିବା ସମୟରେ ଯେଉଁ ସମ୍ପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିଲା, ଏହି ଅନୁମାନକୁ ମଠ ପାଇଁ କ୍ରୟ କରାଯାଇଥିବା କିମ୍ବା ଅଧିଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିବା ସମ୍ପତ୍ତି ବୋଲି ଧରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ବାସ୍ତବତା ହେଉଛି ଯେ ଯେତେବେଳେ ସେମାନେ ନିଜେ ମହନ୍ତ ହୋଇଥିଲେ ସେତେବେଳେ ଏଭଳି ସ୍ୱୟଂ ସମ୍ପାଦିତ ସମ୍ପତ୍ତିକୁ କୌଣସି ଅଲଗା ଢଙ୍ଗରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଥିବା ପରି ମନେ ହେଉନଥିଲା । ଏପରି ସମ୍ପତ୍ତିରୁ ମିଳୁଥିବା ଅର୍ଥକୁ ଅନ୍ୟ ସମ୍ପତ୍ତିର ଆୟ ସହିତ ମିଶାଇ ଦିଆଯାଉଥିଲା । ଆୟୁକ୍ତଙ୍କୁ ମହନ୍ତ ଗଦାଧର ଦାସଙ୍କ ଚିଠି, ପ୍ରଦର୍ଶିତ ସି ଏବଂ ଡି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଏବଂ ମଠ ସମ୍ପତ୍ତିର ହିସାବଗୁଡ଼ିକର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମିଶ୍ରଣ ବିଷୟରେ କୁହେ । ବାଦୀଙ୍କ କେତେକ ସାକ୍ଷୀ କହିଥିଲେ ଯେ ଗଦାଧର ଦାସ ପରେ ସେମାନଙ୍କୁ କହିଥିଲେ ଯେ ସେ ଅନ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ସେହି ଚିଠିରେ ଭୁଲ ବିବୃତି ଦେଇଛନ୍ତି । ନିମ୍ନ ଅଦାଲତମାନେ ଏପରି ବିବୃତ୍ତିକୁ ସଠିକ୍ ଭାବରେ ବିଶ୍ୱାସ କରିନଥିଲେ । ଆହୁରି ମଧ୍ୟ, ଏହା ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇପାରେ ଯେ 1909 ମସିହାରେ ମହନ୍ତ ରଘୁନାଥନ ରାମାନୁଜ ଦାସଙ୍କ ଚେଲା ଗଦାଧର ରାମାନୁଜ ଦାସଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ନିଷ୍ପାଦିତ ବିକ୍ରି ଦଲିଲ, ପ୍ରଦର୍ଶିତ 77 ରୁ ଏହା ଦେଖାଯାଏ ଯେ ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା ଗଦାଧରର ମହନ୍ତ ଗୁରୁଙ୍କୁ 400/- ଟଙ୍କା ଋଣ ଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ଏହି କାରବାର ଅଧୀନରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ସମ୍ପତ୍ତିର କ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ ସହିତ ଏହି ରାଶି ସମାଯୋଜିତ କରାଯାଇଥିଲା । ମହନ୍ତ ମୋହନ ଦାସ, ତାଙ୍କ ଇଚ୍ଛାପତ୍ର 'ପ୍ରଦର୍ଶିତ 140' ରେ ତାଙ୍କ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ଭାବେ ମନୋନୀତ ହୋଇଥିବା ଚେଲା ରଘୁନାଥନଙ୍କୁ ମହନ୍ତଙ୍କ ନାମରେ ଥିବା ଜମି ଏବଂ ଜମିଦାରୀ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଧୀରେ ଧୀରେ ନିଜ ନାମ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦେଇଥିଲେ । ତେଣୁ ଏହା ଅନୁସୃତ ଯେ କେତେକ ସମ୍ପତ୍ତି ଖୋଲାଖୋଲି ଭାବରେ ଚେଲାମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କ୍ରୟ କରାଯାଇଥିଲା, ଏହାର ଅର୍ଥ ଏହା ନୁହେଁ ଯେ ସେହି ସମ୍ପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ସେମାନଙ୍କର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସମ୍ପତ୍ତି ଭାବରେ ଅଧିଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା କିମ୍ବା ସେମାନେ ଗାଦିର ଅଧିକାରୀ ହେବା ପରେ ମଧ୍ୟ ସେଗୁଡ଼ିକ ସେମାନଙ୍କର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସମ୍ପତ୍ତି ହୋଇ ରହିଥିଲା ।

ମକଦ୍ଦମାରେ ଥିବା ସମ୍ପତ୍ତିରୁ ଆୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବାଦୀ ବ୍ୟୟ ହିସାବ ଉପସ୍ଥାପନ ମକଦ୍ଦମାରେ ବିଫଳ ହୋଇଛନ୍ତି । ସେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିବା ସମନ୍ୱିତ ବଜେଟ୍ ଉପସ୍ଥାପନ କରିନାହାଁନ୍ତି । ଏହା ସୂଚାଇ ପାରିଥାଆନ୍ତା ଯେ ମକଦ୍ଦମାରେ ଥିବା ସମ୍ପତ୍ତି ଉପରେ ଆୟ ଏବଂ ଖର୍ଚ୍ଚ ମଠର ନୁହେଁ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯାଉଥିଲା କି ନାହିଁ । ଯେଉଁ ଅର୍ଥ ଉତ୍ସରୁ ସମ୍ପତ୍ତି ଅଧିଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା ତାହା ଦର୍ଶାଉଥିବା ହିସାବଗୁଡିକ ଉପସ୍ଥାପିତ ହୋଇନାହିଁ । ଏହି ତ୍ରୁଟିଗୁଡ଼ିକ, ପ୍ରଦର୍ଶିତ ସି ଏବଂ ଡି ରେ ପ୍ରଦର୍ଶିତ ଚିଠିରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ବିବୃତ୍ତି ସହିତ, କରିଥାଏ, ନିମ୍ନରେ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତକୁ ସମର୍ଥନ କରିବା ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ଯେ ଏହି ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ମଧ୍ୟ ମଠ ସମ୍ପତ୍ତି ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯାଇଥିଲା ।

ତେଣୁ ଆମ୍ଭର ମତ ଏହିକି ଯେ ଅନୁସୂଚୀ କ-1 ଏବଂ କ-2 ରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ସମ୍ପତ୍ତି, ଯାହା ମହନ୍ତଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସମ୍ପତ୍ତି ବୋଲି ଆରୋପିତ କରାଯାଇଛି, ତାହା ତାଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସମ୍ପତ୍ତି ନୁହେଁ ବରଂ ମଠର ସମ୍ପତ୍ତି ।

ଆମ୍ଭେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଅନୁସୂଚୀ ଖ ରେ ଥିବା ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ଭଗବାନ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଅମୃତ ମଣୋହି ସମ୍ପତ୍ତି ବୋଲି ବିବେଚନା କରିପାରିବା ଏବଂ ବାଦୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମାର୍ଫତଦାର ଭାବରେ ରଖାଯାଇପାରେ । ବାଦୀ ଅଭିଯୋଗ କରିଛନ୍ତି ଯେ ଏହି ସମ୍ପତ୍ତି କ୍ରୟ କିମ୍ବା 'କ୍ରୟଦାନ' ଦ୍ୱାରା କିମ୍ବା ମହାପ୍ରଭୁ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ କିଛି ନୈବେଦ୍ୟର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଅଧୀନରେ ଉପହାର ମାଧମରେ ଅର୍ଜନ କରାଯାଇଥିଲା ଯାହା ବାଦୀଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ରାୟ ଏବଂ ବିବେକ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରୁଥିଲା ଏବଂ ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ଏହାର ଭୋଗାଧିକାର କିମ୍ବା ପରିଚାଳନା ସହିତ କୌଣସି ସମ୍ପର୍କ ନଥିଲା । ଭୌଗଳିକ ସୂଚୀପତ୍ର ଏହିପରି ସମ୍ପତ୍ତି ବିଷୟରେ ଏକ ଉଲ୍ଲେଖ ପ୍ରଦାନ କରେ ଏବଂ କୁହେ:-

"ଉଭୟ ଶୈବ ଏବଂ ବୈଷ୍ଣବ ମଠ ପୁରୀଠାରେ ବିଦ୍ୟମାନ । ପରବର୍ତ୍ତୀଙ୍କ ଜମିଗୁଡ଼ିକ ଅମୃତ ମଣୋହି (ଆକ୍ଷରିକ ଅର୍ଥରେ ଅମୃତ ଖାଦ୍ୟ) ଭାବରେ ଜଣାଶୁଣା, କାରଣ ସେଗୁଡ଼ିକ ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଦିଆଯାଇଥିଲା ଯେ ଏହାର ଆୟ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଭୋଗ ଅର୍ପଣ କରିବା ପାଇଁ ଖର୍ଚ୍ଚ କରାଯିବା ଉଚିତ ଏବଂ ଏହିପରି ପ୍ରାପ୍ତ ମହା-ପ୍ରସାଦ ତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀ, ଭିକ୍ଷୁକ ଏବଂ ସନ୍ନ୍ୟାସୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବଣ୍ଟନ କରାଯିବା ଉଚିତ; ସେଗୁଡ଼ିକ ମନ୍ଦିରର ଅମୃତ ମଣୋହି ଜମିଠାରୁ ଭିନ୍ନ, ଯାହା ରାଜାଙ୍କ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ ଅଛି ।

ଏହି ବିବୃତି ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ କରେ ଯେ ମହାପ୍ରଭୁ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ମନ୍ଦିରକୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ଜମି ବୈଷ୍ଣବ ମଠମାନଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ଜମି କିମ୍ବା ସମ୍ପତ୍ତିଠାରୁ ଭିନ୍ନ ଅଟେ, ଯାହା ସେହି ସମ୍ପତ୍ତିର ଆୟକୁ ମହାପ୍ରଭୁ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଭୋଗ ଅର୍ପଣ କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରିବା ଏବଂ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀ, ଭିକ୍ଷୁକ ଏବଂ ତପସ୍ୱୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସେହି ମହାପ୍ରସାଦ ବଣ୍ଟନ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ, ସମ୍ଭବତଃ ମଠ ପରିଦର୍ଶନ କରିବା କିମ୍ବା ମହାପ୍ରସାଦର ଏକ ଅଂଶ ପାଇଁ ଏହାର କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ନିକଟକୁ ଯିବ । ସମ୍ପତ୍ତିର ଆୟ ଏପରି ଭାବରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେବାର କେବଳ ସତ୍ୟତା, ଏହି ଉପସଂହାରକୁ ଯଥାର୍ଥ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରିବ ନାହିଁ ଯେ ଏହି ସମ୍ପତ୍ତି ମଠମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇ ନଥିଲା ବରଂ ମହାପ୍ରଭୁ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ମନ୍ଦିରକୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ବିବୃତି ଅଧୀନରେ, ଭୌଗଳିକ ସୂଚୀପତ୍ରରେ ମହାପ୍ରଭୁ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ମନ୍ଦିରକୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ସମ୍ପତ୍ତି କୌଣସି ମଠ କିମ୍ବା ମହନ୍ତଙ୍କ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ ନଥିଲା, ବରଂ ନିଜେ ପୁରୀର ରାଜାଙ୍କ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ ଥିଲା ।

ଯେପରି ପୂର୍ବରୁ କୁହାଯାଇଛି, ଏହି ଅମୃତ ମଣୋହି ସମ୍ପତ୍ତି ହେଉଛି ସମ୍ପତ୍ତି ଯାହା ଭକ୍ତମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସେବା ପାଇଁ ମଠକୁ ଦାନ କରାଯାଏ, ଯାହା ମଠ ତରଫରୁ ମହନ୍ତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମହାପ୍ରଭୁ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ କରାଯାଏ । ତେଣୁ ଏହି ସମ୍ପତ୍ତି ମଠକୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ସମ୍ପତ୍ତି ଏବଂ କେବଳ ବାଦୀଙ୍କୁ କିମ୍ବା ମହାପ୍ରଭୁ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ଉପହାର ନୁହେଁ, ଯାହା ପରାମର୍ଶ ଦିଆଯାଇଥିଲା ।

ଅନୁସୂଚୀ ଗ ରେ ଥିବା ସମ୍ପତ୍ତି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦେବତାଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା କୁହାଯାଏ ଯାହାର ଏକମାତ୍ର ମାର୍ଫତଦାର ମହନ୍ତ ଥିଲେ । ଏହି ଅନୁସୂଚୀରେ ଥିବା ସମ୍ପତ୍ତି ସଂଖ୍ୟା 200 ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଲେଖାଗୁଡ଼ିକ ସେମାନଙ୍କୁ ଅନେକ ଦେବତାଙ୍କର ବୋଲି ଉଲ୍ଲେଖ କରେ । ଏହି ସମ୍ପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ଅମୃତ ମଣୋହି ସମ୍ପତ୍ତି ଭଳି ମଠକୁ ଦାନ କରାଯାଇଥିବା ପରି ଜଣାପଡ଼େ, ଅର୍ଥାତ୍, ମହନ୍ତଙ୍କ ଭକ୍ତମାନେ ମଠର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରି ମହନ୍ତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିଭିନ୍ନ ଦେବତାଙ୍କୁ ଭୋଗ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ସେବା ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ । ଏଥିରେ କିଛି ଅସ୍ୱାଭାବିକ ନାହିଁ କାରଣ ଜଣେ ହିନ୍ଦୁର ଭକ୍ତି କେବଳ ଗୋଟିଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦେବତାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସୀମିତ ନୁହେଁ, ସେ ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମର ଯେକୌଣସି

ଧର୍ମାନୁସରଣରେ ସାମିଲ ହୁଅନ୍ତୁ । ଏକ ମଠର ମହନ୍ତ, ଏବଂ ଏମାର ମଠ ପରି ଏକ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ମଠ, ଅନ୍ୟଥା ଆଶା କରାଯାଏ ନାହିଁ ଯେ ଅନେକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତି ହେତୁ ଏତେ ସଂଖ୍ୟକ ଦେବତାଙ୍କ ମାର୍ଫତଦାର ହେବ । ଏମାର ନାଥର ମହନ୍ତ ଏତେ ସଂଖ୍ୟକ ଦେବତାଙ୍କ ମାର୍ଫତଦାରୀ ନିଜ ହାତକୁ ନେଇଥିଲେ, ଯାହା ସୂଚାଇଥାଏ ଯେ ତାଙ୍କ ଭକ୍ତମାନେ ଅନ୍ୟ ଦେବତାଙ୍କ ସେବା କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ମଧ୍ୟ ମଠକୁ ସମ୍ପତ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରିବା ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା କରିପାରନ୍ତି ।

ଆବେଦନକାରୀ ମକଦ୍ଦମାରେ ଥିବା କେତେକ ସମ୍ପତ୍ତିରୁ ଆୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆୟକର ଓ ପୌରପାଳିକାକୁ ଟିକସ ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି, ଏହି ତଥ୍ୟ ଉପରୋକ୍ତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ତଥ୍ୟରୁ ମିଳୁଥିବା ଯୁକ୍ତିକୁ ଖଣ୍ଡନ କରିବା ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ନୁହେଁ ।

ତେଣୁ ଆମ୍ଭେ ବିଚାର କରୁଅଛୁ ଯେ ଅଭିଯୋଗର ଅନୁସୂଚୀରେ ଥିବା ସମ୍ପତ୍ତି ମଠର ସମ୍ପତ୍ତି ଅଟେ । ଏହାର ପରିଣାମସ୍ୱରୂପ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଡିକ୍ରି ସଠିକ୍ ଏବଂ ଆବେଦନଟିକୁ ଖର୍ଚ୍ଚାଦି ସହିତ ଖାରଜ କରାଯାଉଛି ।

<u>**ଅସ୍ୱୀକରଣ**</u>

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମୋକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଂଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟାବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଅନୁବାଦିକା : ଶ୍ରୀମତୀ ଜୟା ମୁଖାର୍ଜୀ,
ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ